

KH KÖNYVHÉT

Sándor Iván
Szakadékjátszma

Kőrössi P. József
Ajuszi

Vámos Miklós
Ötvenhét lépés

Vágvolgyi B. András
Greed

GreCsó Krisztián
Valami népi

Závada Pál
Apfelbaum

„Szóval magával ragadott darab időre a politikai forgatag”

KISS GY. CSABA

Fotó: Debreczeni Fanni

A MÓRA KIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL

BING ÉS A NÉGY ÉVSZAK 3+

128 oldal, ford.: Bottka Sándor Mátyás, 3999 Ft
Egész évben mesét olvasni... amolyan Bing-szokás.

Ismerd meg a négy évszakot egy-egy róluk szóló, kedves mesével! Mi lesz a gumicsizmával, ha beázik a tavaszi záporban? Hová tűnik a jégkrém a tányérról a nyári hőségben? Hogyan készülődik ősszel a természet a télre, és miért látszik a téli hidegben a lehelet? Ebben a gyerekek nyelvén szóló könyvben egész évben izgalmas kalandok várnak!

ESTI MESÉK KINCSESTÁRA 3+

8 esti mese

176 oldal, ford.: Szlukovényi Katalin, 3999 Ft
Nyolc esti mese, amit imádnak a gyerekek. Az aranyos szereplők és a gyönyörű képek könnyű, pihentető álmot hoznak. Jó olvasást, jó éjszakát!

BILI-BULI! 3+

Gyakorlás a bilin – meglepetésekkel!

8 oldal, ford.: Nagy Ágnes, 3499 Ft

Útmutató szülőknél: Bátorítsd kisgyermeked a bili használatára ennek az új és vidám könyvnek a segítségével! A mókás felemelhető fülek, a forgatható szívárványkerék és a rengeteg kedves állatfigura felkelti a kicsid figyelmét, és sok örömet szerez számára.

KIS KEDVENCEK 50 FURCSA TITKA 6+

Meglepő és mulatságos szokások

104 oldal, ford.: Mirtse Áron, 3999 Ft

Ismerd meg a kis házi kedvencek ötven legfurcsább és legmókásabb szokását. Tűnődöttél már azon, hogy miért kergeti a kutya a saját farkát, hogy miért esik mindig a talpára a macska, vagy hogy miért tömi a hörcsög az ennivalót a pofazacskójába? A kötetből megismerheted a házi kedvencek ötven szeszélyes szokását, amelyek talán különösnek és meghökkenetőnek tűnnek, de nagyon is léteznek.

TÜNDÉREK TITKOS VILÁGA 6+

48 oldal, ford.: Weltler Ildikó, 4499 Ft

Gondolkodtál már azon, hogy vajon hogyan lesz a csúnya hernyóból szépséges pillangó? Hogy mitől olyan édes a méz? Vagy hogy miért olyan színes a szívárvány?

Könyvünkben megtudhatod, hogy a látható világ mögött milyen szorgos és fontos munkát végeznek a tündérek. Ők azok, akik óvják és széppé varázsolják a növények és az állatok világát. Ráadásul nemcsak új ismereteket szerezhetsz a természetről, hanem a játékos feladatoknak köszönhetően te magad is kipróbálhatod, milyen izgalmas is tündéreként ténykedni.

ASTERIX 33. - FEJÉRE SZAKAD AZ ÉG 9+

48 old., ford.: Bayer Antal, ill.: A. Uderzo, 2999 Ft
Szokásos vadászatuk után Asterix, Obelix és Ideafix különleges dolgot tapasztal. Az erdőben minden állat, a falujukban pedig majdnem mindenki megdermedt. A jelenség összefüggésben van a varázstallal, amelynek már a teljes univerzumban híre ment, és felkeltette furcsa űrbéli lények érdeklődését...

Nógrádi Gábor: ALEX HÉT NAPJA 12+

Légy jó, tesó!

200 oldal, illusztr.: Ritter Ottó, 2999 Ft

Luca a ház tetején ül és énekel. Az emberek döbbenetben nézik lentről, és a kislány bátyja, a tizennégy éves Alex zokogva borul térdre. Egyedül ő tudja: ha a húga lezuhan a tetőről, arról csakis ő tehet... Hét nap telik el a gonosz jegyében - s már Alex húgának élete a tét. Vajon minden bűnre van bocsánat? Enyhítő körülmény-e a viszonzatlan szerelem, a zűrös kamaszkor és egy zsarnok apa? Nógrádi Gábor izgalmas, felkavaró regénye ezekre a kérdésekre is választ keres. (A könyv korábbi kiadása A gonosz hét napja címen jelent meg a Móra Kiadónál.)

Majoros Nóra: PITYKE ÉS PRÉM 12+

480 oldal, illusztr.: Szabó Imola Julianna, 3499 Ft

A pitykések birodalmában szigorú rendet tart a keménykezű királynő. Ám az erdő állatbőrt viselő vademberei, a prémesek felkelnek az elnyomás ellen. Minderről mit sem tudnak a királynő ikerlányai: Govalinda és Prillaszári, akik tizenhetedik születésnapjukra készülődnek. Az ünnepség reggelén védett világukba betör egy prémes, aki nemcsak a palotát dülja fel, hanem a jövőjüket is...

Meredith Goldstein KIVIRÁGZIK MINDEN 15+

368 oldal, ford.: Kalapos Éva Veronika, 3499 Ft

Amikor Lori nagymamája meghal, a lány világa fenekestül felfordul. Sheryl nagymama volt ugyanis a mindene Lorinak. Gyakorlatilag ő nevelte fel az unokáját, akinek szülei mindig rengeteget dolgoztak. Ráadásul egy másik veszteség is fenyegeti Lorit, édesanyja ugyanis elgasztkodik ahhoz, hogy költözzön el az ő szeretett városából, Bostonból...

Rendelj webáruházunkból kiadói kedvezménnyel!

mora.hu

8

4 „...még portörésre sem került sor”

Beszélgetés Kiss Gy. Csabával
(Kovács Dávid)

6 Ez is csak szöveg

Nádasdy Ádám: A csökkenő költőiség
(Bráder Edina)

8 „Elfogadtam a falusi önmagam...”

Grešó Krisztián mesél új kötetéről
(Szénási Zsófia)

10 Ádám és az ő Évái a 20. században

Závada Pált kérdezzük verses regényéről
(Mátraházi Zsuzsa)

12 „Ez a karcsú kötet egy elég kövér felkiáltójel.”

Beszélgetés Vámos Miklóssal

14 Állatmesék, múmiák, szórakoztató matek – 18 éven aluliaknak

(sz.e.zs.)

15 Vidám versek kicsiknek, érzékenyítő témák nagyoknak

(szénási)

16 „Csak addig az enyém, amíg írom” – Egressy Zoltán

(Jolsvai Júlia)

17 Egy papírlány varázsmeséi a felnőtté válásról

Elisabetta Gnone Olgáról,
a papírlányról
(Szénási Zsófia)

18 Egy Z generációs regénytrilógia

Interjú Szabó Tibor Benjáminnal
(Szepesi Dóra)

19 Tengerecki kirándul

Beszélgetés Lovász Andreával
és Takács Marival
(Pompör Zoltán)

20 Költéssel vegyes képzőművészet meztelen testre festve

Interjú Petőcz Andrással
(Vermes Nikolett)

23 „Háborúban mindig van élénkebb periódus”

Beszélgetés Vágvolgyi B. Andrással
(Vermes Nikolett)

24 Nem periféria

Szirtes Gábor: Jelenben a múlt
(Laik Eszter)

25 „Én írtam, de a tollam Ajuszi fogta”

Interjú Kőrössi P. Józseffel
(Szepesi Dóra)

26 Reményteljes várakozás

Bölcsföldi András szerk.:
Húsvét közelében
(Pompör Zoltán)

26 A „terápiás” kapcsolat

Irvin D. Yalom: Minden mulandó
(Illényi Mária)

27 A sakk az életek játszámja

Beszélgetés Sándor Ivánnal
(Kurcz Orsi)

28 Iskola az időtlenségben

Peter Høeg: Megmenthetők?
(Laik Eszter)

28 Aki kíváncsi...

Michał Paweł Markowski:
A kíváncsiság anatómiája
(Laik Eszter)

29 Farkasok – a hölgyek dicsérete

Beszélgetés Szilágyi Istvánnal
és Fodor Kingával
(Varsányi Gyula)

30 Balatoni krimi

Szlaviczek Judit: Hullámsír
(SZD)

30 Keresztes Zsuzsa szekérrajzai

Keresztes Zsuzsa:
In memoriam kocsiszékér
(Galambos Kristóf)

20

23

A Könyvhét megtalálható budapesti és vidéki könyvesboltokban, valamint a Líra Könyv Zrt., a Libri és a Bookangel boltláncokhoz tartozó boltokban. A teljes lista a Könyvhét honlapján olvasható a „Könyvhét megtalálható” menüpontban.

E számunk megjelent 2022. április 13-án 10 000 példányban.
Következő számunk lapzártája: 2022. május 19., megjelenik 2022. június 1-jén.

Hirdetésfelvétel a szerkesztőségben:

209-9140 Kiss József

impresszum

KÖNYVHÉT - WWW.KONYV7.HU

Megjelenik egy évben négyszer: a Tavasz szezonra, az Őnnepi Könyvhétre, a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra és a Karácsonyi Könyvvásárra
• Ára előfizetőknek 700 Ft • Előfizetési díj 2800 Ft egy évre • KIADJA: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • SZERKESZTŐSÉG, HIRDETÉSFELVÉTEL, ELŐFIZETÉS: 1117 Budapest, Baranyai utca 1. Telefon: 209 9140. E-mail: konyvhét@t-online.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: Kiss József • Főszerkesztő-helyettes: Csokonai Attila • Művészeti vezető: [Szabó J. Judit] • Fotó: Debreczeni Fanni • Marketingvezető: Jakab Sára • Szerkesztés, tördelés: Blasits Ildikó • NYOMÁS: Oláh Nyomdaipari Kft. • Felelős vezető: Oláh Miklós vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget. TERJESZTI: a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletág, a Fok-ta Bt., előfizethető a kiadó címén.

„...még portörlésre sem került sor”

Beszélgetés Kiss Gy. Csabával

Kiss Gy. Csaba művelődéstörténész, az egykori nemzeti ellenzék, majd a korai MDF meghatározó alakja adja közre visszaemlékezésének (Harminc év után: 1989–1990. Személyes történelem) harmadik és egyben záró kötetét. A szemtanú és résztvevő perspektívájából megírt emlékirat a szerzőnek a politikából történő kilépéséig követi nyomon a történelmi eseményeket. A záró kötet az 1989 júliusától 1990 december közepéig terjedő időszak krónikája.

– A visszaemlékezés megírásának gondolata, ha jól tudom, már közvetlenül az események után, vagyis az 1990-es évek elején felmerült benned, a terv azonban csak „harminc év után” valósult meg. A „késlekedés” szülte történelmi távlat inkább előnyt jelent a személyesen megélt történelem értelmezésében vagy inkább torzító tükröz? Hogyan illeszkedik több évtizedes tudósi-tanári pályádba a politikában töltött négy év?

– Nem vezettem naplót annak idején, de számos följegyzésem megmaradt, csakúgy mint a korabeli hazai és külföldi sajtó nem egy írása, továbbá egyéb dokumentumok. Elegendő anyag állt rendelkezésemre. Hosszú ideje nyomasztott ez az adósság, tudatában voltam annak, hogy el kell számolnom életemnek ezzel a szakaszával. Azután pedig a járvány késleltette a harmadik kötet megjelenését. Az időbeli távlat persze különös csábítást is jelent. Mintha visszatekintve okosabb volna az ember. Persze ez nem igaz. Amikor benne van az ember, nem tudja pontosan, mi következhet döntéseiből. Próbáltam írás közben visszaidézni, mit is gondoltam annak idején egy-egy helyzetben. De mai önmagamat természetesen teljesen kikapcsolni nem lehetett. Igyekeztem minél alaposabban bemutatni az akkori dilemmákat, a változások mentális hátterét, az MDF vezetőinek belső világát, hogy mit éreztem az akkori közhangulatból.

Nem gondoltam volna, megadatik az én életemben, hogy tanúja, sőt bizonyos fókig még résztvevője is lehetek újabb történetünk egyik meghatározó nagy fordulatának. Egyedülálló tapasztalatokat jelentett mindez. Figyelemmel kísérhettem, ami engem különösen foglalkoztatott, a közép-európai sorsközösség formálódását, érezni lehetett, hogy miképpen adnak ösztönzést egymásnak a szomszédságban bekövetkező események. Ahogy sorra dőlnek a diktatúra bástyái...

Szóval magával ragadott darab időre a politikai forgatag. Úgy érzem, sikerült önföladás nélkül kilépnem belőle. Szigorúan megfogadtam egyszer, úgy '88 nyara táján, ha erkölcsileg nem tudok elfogadni valamit, akkor elbúcsúzom ettől a világtól. '90 decemberére gyűlt össze annyi, hogy nemet mondtam, amikor ismét jelöltek az MDF elnökségébe. Nyár óta biztos voltam benne, hogy a következő választásokat el fogjuk veszíteni. De ez nemigen érdekelt az elnökséget, a képviselőket és a minisztereket.

– Írásaidban sokszor megfogalmazod azt a véleményt, a nagy történelmi fordulat nincs megfelelő, méltó helyen a közösségi emlékezetben, és ebben komoly felelősség terheli a céhes történetírást is. Milyen képet rajzol a magyar és a nemzetközi történetírás a késő kádári időszakról és az átmenet éveiről? Általában a visszaemlékezések és konkrétan a „Harminc év után” mennyiben módosíthatja, árnyalhatja a történetírás teremtette emlékezeti kánont?

– Azzal kell kezdenem, hogy a magyar mentalitásban mély gyökeret eresztett a kádári korszak, s egyben-másban máig köztünk vannak mentális következményei. Valójában nem nézett szembe a magyar társadalom ezzel a korszakkal. Azzal a meghunyászkodással, amely nemcsak beletörődött, de el is fogadta magáénak a gulyáskommunizmus országát. Azután meg csodálkozott, hogy egyszer csak a hitelbe kapott gulyásért fizetni kell, és épp az első demokratikus kormány idején. Jellemző, hogy nálunk általános lett a „rendszerelváltás” vagy „rendszerváltozás” terminus. Szomszédaink, a szlovákok, lengyelek, csehek másképpen beszélnek róla. Az ő közérzetükben több van egy új korszak kezdéséből. Alig figyelt arra a mi társadalmunk, hogy több mint négy és fél évtized után 1991-ben elhagyták az országot a megszálló szovjet csapatok. A szabadon megválasztott országgyűlés jellekésen sem búcsúzott el az embertelen diktatúrától. 1990 nyarán nem lehetett fölszabadulás-élményt, igazi újrakezdési vágyat tapasztalni az országban. A kampányban tavaszi nagytakarítást ígért az MDF (ez volt egyik plakátunkon), azután pedig, emlegettem egy interjúban, még portörésre sem került sor. Nemcsak a számonkérés maradt el, hanem még az elszámoltatás is. Így azután nem csodálható, hogy a közösségi emlékezetben nem lett meghatározó élmény. Megmaradt a kádári korszak előttünk rózsaszín ködben, szorgosan ápolták emlékét utána évekig jeles történetírók és a média helyükön maradt kipróbált emberei.

Másik kérdés a magyar átmenet képe a nemzetközi szakirodalomban. Valójában a korabeli külföldi médiával kezdődött, a szokásos egyoldalú sémákkal a magyar ellenzéki mozgalmak kétosztatú bemutatásával: egyrészt a progresszív, urbánus szabad demokraták, másrészt az elmaradott nacionalista magyar demokraták. Egyébként idehaza a pártközpont is valahogy így szemlélte. Hozzá még Nyugaton ott volt a kommunista diktatúra lényege iránti nagyfokú értetlenség. Mintha a 20. századi totalitarizmusnak csak egy változata lett volna. Az egyszerűsítő külföldi jelenkortörténeti magyarázatok után pedig végképp nem könnyű megérteni, miképp történhetett, hogy az első szabad választásokat jelentős előnnyel az MDF nyerte meg.

– Hogy látod harminc év után a történelmi fordulatot? Lehetett volna másként csinálni?

– Mit mondjon erre a történész? Ami megtörtént, azt nem lehet visszacsinálni. 1990 mindenképpen meghatározó korszakhatár (úgy látszik, az idei február 24. lesz a következő választóvonal). Sajnos nálunk nem voltak előtte fölkészülésre alkalmas, reformkornak tekinthető évek. Nem lehetett politikusnak készülni. És '56 nyomasztó veresége is ott volt a tudatunk mélyén. Kissé túl gyorsan jött minden. Le-

het – és szükséges – elemezni az elkövetett hibákat, alapjában véve mégis jó irányba fordult akkor a magyar történelem. Tudtunk élni a kedvező körülmények nyújtotta lehetőségekkel. Szabadon választhattunk, kialakult a többpártrendszeren alapuló politikai demokrácia. Ma ez természetes, de még 1988 ígéretes tavaszán is csupán ábrándoztunk róla.

Kovács Dávid

Fotó: Debreczeni Fanni

könyvről

Kiss Gy. Csaba:

HARMINC ÉV UTÁN: 1989-1990

Személyes történelem

Magyar esszék sorozat

Nap Kiadó, 340 oldal, képmelléklettel, 3900 Ft

Szepesi Attila:
BARBÁR SZONETTEK
340 oldal, 3675 Ft

Már 5 éve nincs közöttünk a Költő, akinek Barbár szonettjei a kárpátaljai gyermekkorral is beszámolnak (most, sajnos, szomorú aktualitással)...

„Verses önéletrajz? Verses emlékezés? Személyes, lírai korrajz? Szepesi Attila a kis világok apró dolgait, kistörténeteit, a részleteket rögzíti szociografikus pillanatképekben: szívszorító történet-morzskákat és tündéres furcsaságokat – beregszászi (akkor: Szovjetunió) gyermekkorától Budapestig, a negyvenes évektől „övenhaton” át a máig [...] vallo-másos prózája elégikus, ritmikus

melódiákban simítja össze a „barbár” világot a szonett fegyelmével. Kivételes költői ragyogással!” (Pécsi Györgyi)

A HORVÁTORSZÁGI MAGYARSÁG A 21. SZÁZADBAN
Magyar szemhatár sorozat
Összeállító szerkesztő:
Lehocki-Samardžic Anna
Sorozatszerkesztő: Pusztay János

296 oldal, színes képekkel, behajtogatott térképpel, 3500 Ft

Szerzők: Baričević-Tamaskó Eszter, Bockovac Tímea Anita, Čurković-Major Franciska, Dobsai Gabriella, Delatović Sonja, Hordósi Dániel, Kolić Marko, Kriják Krisztina, Lehocki-Samardžic Anna, Lovaš Eldina, Micheli Tünde, Mlikota Jadranka, Njári Denisz, Pajrok Andor, Pusztay János (sorozatszerkesztő), Sipos Zsívics Tünde, Tatai Igor, Varga Erna, Vučenović Belašić Tímea.

A kötet egy gyorsan fogyatkozó közösség jelenét és múltját írja le, ezáltal pedig olyan körülményekről is szól, melyek sorsdöntőek lehetnek a horvátországi magyarság jövőjét tekintve.

Lőkös István: ZBOGOM, ZAGREBE – ISTEN VELED, ZÁGRÁB
Magyar esszék sorozat
360 oldal, képmelléklettel, 3990 Ft

Itt a Szent László alapította püspökség (ma érsekség) palotája s a székesegyház előtt állunk meg pár percre, majd a Felsőváros, a Gornji grad lesz következő úticél – a báni palota s a Szent Márk-templom látása. „A templom bejáratánál volt a tüzes trónus – mondja Krleža –, amelyen Gubec Mátét, a maguk Dózsájához hasonlóan, tüzes vaskoronával kínozták.” – E részlethez hasonlóan olvasmányos és érdekes a nagyszerű stílusban visszaemlékező professzor esszékötete, aki egész életét és munkásságát a horvát irodalomnak, illetve a magyar és horvát közös irodalmi emlékezetnek szentelte. Sokat megtudhatunk belőle a közel ezeréves közös múltunkról is...

Ez is csak szöveg

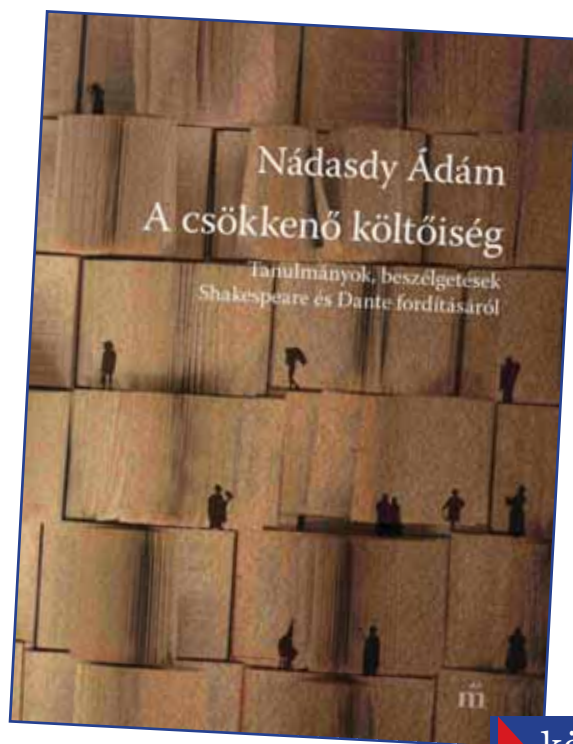
Tapasztalatom szerint a fordítás méltatlanul alulértékelt szakma. Megszámolni sem tudom, hány alkalommal hallottam, ahogy valaki azt mondja édesanyámnak – a gazdasági szakfordítónak –, hogy „én is beszélek angolul, ezt én is meg tudnám csinálni”. Minden tisztelettel – nem, nem tudná. Ezzel persze lehet vitatkozni, hiszen valamennyire bárki képes fordítani, mint ahogy néhány téglát illetve kötőanyagot is mindenki képes egymásra tenni; a kőművesség mégis egy külön szakma, ahogyan a fordítás is. *Nádasdy Ádám* egyike azoknak, akik erre előszeretettel emlékeztetik az olvasóközönséget, így kíváncsian vettem bele magam új kötetébe. *A csökkenő költőiségben* interjúkat, tanulmányokat gyűjtöttek össze Dante Isteni színházának illetve Shakespeare darabjainak fordításáról.

A kötet tulajdonképpen két központi kérdéssel foglalkozik, melyek szépen összecsengenek a fordítástudomány alapvető kérdéseivel. Az első, hogy vajon mihez ragaszkodik jobban a fordító: tartsa meg a formát, és kockáztatja, hogy veszít a tartalomból; vagy éppen fordítva, az a fontosabb, hogy a szerző üzenetét maradéktalanul átadja, még akkor is, ha ehhez teljesen le kell mondania a formahűségről? A második pedig a korhűség problémája: mind Dante, mind pedig Shakespeare nyelvzete igencsak régiesnek hat a mai olvasó számára. Vajon mi a feladata a fordítónak, tartsa-e meg ezt az archaikusságot, vagy pedig ültesse át a szöveget a mai modern nyelvre – hiszen az említett két szerző első sikerei éppen abban rejlettek, hogy írásaik a köznép számára is érthetőek voltak.

Nádasdy Ádám szépen, világosan, pontról pontra kifejti, ő melyik megoldásokat választotta, és miért. Itt halkan megjegyezném, hogy talán szerencsésebb lett volna a szövegeket valahogy egybefűzni, hiszen így sokszor olvassuk ugyanazt – a végére talán már könyv nélkül is el tudtam volna magyarázni, miért lehetetlen megtartani Dante tercínait a magyar nyelvben. Szó esik arról, hogy a magyar fordítási hagyomány, és ezt bizony főleg hón szeretett Nyugatosainknak köszönhetjük, erősen archaizáló és fennköltségre, költőiségre törekvő. Nádasdy számos példát felhoz erre, például Babits Dante-fordítását, mely tökéletesen illeszkedik ebbe a hagyományba, és valószínűleg

máig ezt tartják a legsikerültebb fordításnak, azonban a rímes forma megtartásának kedvéért gyakran olyan nyelvi alakot használ, mely már akkor is régiesnek hatott – holott Dante szövege aztán minden volt, csak régies nem.

Arról is mesél a kötetben, hogy bizony rengeteg kritika érte Shakespeare-fordításai kapcsán is, hiszen a közönség nagy része még mindig szinte „szent” és „érinthetetlen” szövegekként gondol a Shakespeare-darabokra. Pedig gondoljunk csak bele, a Rómeó és Júlia hiába tragikus, egy meglepően egyszerű szerelmi történet, ahol Rómeó és barátai nem riadnak vissza egy kis szexuális tartalmú élcelődéstől sem – mely csakis azért kerülhetett a darabba, hogy oldja a feszültséget és megnevetesse a közönséget. Ha ezt ma finomkodva, archaizáló nyelvhasználattal tennék a színészek a színpadon, ez a hatás valószínűleg elveszne. Bár itt meg kell jegyezni, hogy a Leonardo DiCaprio főszereplésével készült filmváltozatban, ahol nagyon modern környezetben az eredeti szöveget szavalják, igenis működik, éppen a hatalmas kontraszt miatt,

mely egyfajta bizarr hatást kelt – de ezt egyszer ellőtték már, újabb próbálkozások valószínűleg nem lennének ilyen sikeresek.

Számomra az egyik legérdekesebb tanulmány/anekdota a Weöres Sándor által készített Pokol fordításáról szóló volt.

Tudniillik Weöres is belekezdett egy fordításba, bár végül csak három ének készült el. Nádasdy azt próbálja megfejteni, mi lehetett a sikertelenség oka – és végül arra a következtetésre jut, ami véleményem szerint a fordításról szóló tévképzetek egyik gyakori oka: az „anyagismeret” hiányára. Weöres kiváló költő volt, aki kivételes formai és ritmusérzékkel rendelkezett, és a legtöbb képen, amit használ, az olvasó csak bámul. Ehhez mérten tisztes iparosmunkát végzett, és Kardos Tiborral, az olasz tanszék akkori vezetőjével egyetértésben törekedett arra, hogy megtartsa a rímes formát is; azonban mivel nem ismerte behatóan a művet és keletkezésének hátterét, így pont olyan helyeken fordít a forma kedvéért, melyet igenis szükség lett volna pontosan közvetíteni a tartalom kedvéért. Az más kérdés, hogy Babitscsal a saját pályáján megmérkőzni, nos... vakmerő dolog.

Tanulságos kötet tehát ez, érdekes és olvasmányos lehet még azoknak is, akik alapvetően nem érdeklődnek annyira a fordítástudomány iránt. Helyenként kicsit talán szakmai a teljesen laikusoknak, például amikor hosszan ír a női illetve férfirímeiről és az asszonáncokról, ugyanakkor az is a Nádasdytól már megszokott, világos és érthető stílusban van tálalva, ami segíti a befogadást. Más szakmai témák viszont teljesen közérthetőek és szórakoztatóak is, például amikor a Szentivánéji álom mesteremberei nevének fordításáról ír. Bárkinek érdemes tehát leemelnie a polcra ezt a kötetet – akkor is, ha szakmai érdeklődéssel fordul felé, és akkor is, ha csak szeretne Nádasdy Ádám okos mondatai felett merengeni; semmiképp sem fog csalódnai.

Bráder Edina

▶ könyvről

Nádasdy Ádám:
A CSÖKKENŐ KÖLTŐISÉG
 Tanulmányok, beszélgetések
 Shakespeare és Dante fordításáról
 Magvető Kiadó, 240 oldal, 3999 Ft

Kattintson a www.es.hu-ra!

Fizessen elő tartalmainkra!

- publicisztika
- interjú
- könyvkritika
- műbírálólat
- próza
- vers
- grafika
- glossza
- feuilleton
- visszhang

ÉLET ÉS ●
IRODALOM

Hozzáférési rendszerünkben egy rövid reklám megnézése után a cikkek szabadon olvashatók.

„Elfogadtam a falusi önmagam...”

Grecsó Krisztián mesél új kötetéről

Kubikusok, cselédlányok és téeszésítésre kényszerülő parasztok, a Kádár-korszak jellegzetes vidéki figurái, faluból a városba költöző értelmiségi, rákbetegek, apák és fiúk népesítik be *Grecsó Krisztián Valami népi* című, új novelláskötetét. Viszonya a múlthoz, a származáshoz és a közösséghez rendkívül személyes és alanyi – egyfajta hazatérés.

– A kötetet forgatva feltűnt, hogy milyen tudatosan van megszerkesztve nemcsak tartalmilag, hanem formailag is. Egy életközépi kötet, egy életközépi válsággal a középpontban, ami épp, vagy nagyjából a kötet közepén jelenik meg a maga brutalitásában. Amikor a Ferdinánd

hídon észreveszed a betegséged első jelét, amely teljesen megváltoztatja és átformálja az eddigi életed. Erre csak ráérsít a borító, amin hídról nézve látjuk a Nyugatit. Ahová érkeznek, és ahonnan távoznak a vidéki emberek, ki a munka, ki a lakhatás, és egy jobb élet reményében.

– Igen, a *Valami népi*ben nem pántlikák a ciklusok, nem véletlenül van magyarázó alcímük is. Bevallom, viszonylag könnyű dolgom volt, mert eleve így íródtak. Mániák, formák és lehetőségek mentén. Az első ciklus alcíme az lett volna, hogy párhuzamos történetek, de az annyira Nádásé, hogy azt nem adhattam. Így maradt a „paralel”. Ide azok a nagy novellák, elbeszélések kerültek, melyekben az időn látunk át, a

Kubikusok a negyvenes évek második felében játszódik, de akad írás a harmincas évekből, és az ötvenesből is. ...s mind-egyik időshöz oda szorul a ma, az én személyes sorsom síkja, mindaz, amit innen nézve látok. A „helyek” alcímű ciklus talán még személyesebb, szinte önéletrajzi, és azal szórakozom, hogy egy apró helyszín felől indulok, és onnan nézve mondok el egy történetet. Az *Istennek nehéz* című, és „pillangó-hatás” alcímű ciklus rokon az elsővel, de itt egy időben és egy térben kerülgetik, befolyásolják, alakítják egymás sorsát a karakterek. A „boldogság történetek” a lét derűjét és szomorúságát írják le, már amennyiben ez kicsit is konkrét.

– A gyógyulással és kislányod megérkezésével teljesen új időszámítás kezdődött az életedben, aminek lenyomata a kötet minden novellájában tetten érhető. Egyszerre visszatekintés a múltba, emlékezve a szegvári – mára gyakorlatilag eltűnt paraszti életformára és – rövid kisvárosi kitérő után – ennek ütköztetése a nagyvárosi élettel, ami végül az otthonoddá vált.

– Az *Istennek nehéz* kivételével minden ciklusban önálló írások olvashatók. Mégis egyben tartja őket az úton lét. Itt mindenki úton van. Időben, sorsban és térben. Az előbb a borítóra utaltál, Baranyai (b) András zseniális munkája, a rajongója vagyok, minden borítót, és munkámat, a lemezeket, a teljes grafikai

megjelenésemet ő tervezi. Nagyon fontos, hogy valaki azokat nézi a borító nézőpontjából, akik megérkeznek. Jönnek a nagyvárosba, vizsgára, vizsgálatra, jelentkezni, munkába, izgulnak, várnak, remélnek valamit. Amikor áthaladnak a Ferdinánd híd alatt, már állnak, kabátjuk rajtuk, várják az érkezést.

– **A családod nőtagjaival már sikerült „elszámolnod”, és ebben a kötetben nagy szerepet játszik az apakép. Az aparegény még hiányzik.**

– Sajnos igen, de olyan apakönyvet tervezek, ahol a nők lesznek a főszereplők. Ez persze nem igaz, de nem akarok, és nem tudok apakönyvet írni környezet, vagyis család nélkül, és akkor már megint ott vagyunk, hogy azt írom, amit szoktam, ami persze nem igaz, mert apám egy különleges figura volt, ahogy persze minden apa az, és mindegyikben ott van egy regény, csak az enyémhez még az én megbocsátásom hiányzik.

– **Valami népi lett a könyv címe – többször nyilatkoztad, hogy a népiség meghatározása mindig is problémás volt számodra. Megfejtésére segítségül hívtad a népi írókat – Móriczot, Illyést, Nagy Lászlót, de az irodalomtörténet más nagyságai is megjelennek: Ottlik, Parti Nagy, Kukulics, vagy Mészöly – vendég-szövegekben is.**

– Igen, mert ez a könyv egyfajta hazatérés is. Hazatérés a városba, ahová úgy jutottam el, hogy megbékéltem magammal, hogy ki vagyok. Elfogadtam a falusi önmagam és így lettem otthon egy teljesen más közegben. ...s ez a fajta számvetés, ami nyilván abból is következik, hogy apa lettem, járt egy nagy adag nosz-

talgiával is. ...s annak idején olyan sok verset tudtam kívülről, egyvégtében szavaltam, énekeltem, mondtam a verseket. ...s a mindenféle idősíkok mindenféle verseket hoztak vissza.

– **Megrendítő szövegeket olvashatunk a betegségről, apaságról, kiszolgáltatottságról és szenvedésről, ugyanakkor boldogságról és reményről. Mintha a Magamról többet című verseskötet atmoszférája jelenne meg itt, csak prózában.**

– Ez nem rossz olvasat, bár mindenképpen derűsebb ez a kötet, hitem szerint tele van szeretettel. Ami nem jelenti azt, hogy ne lehetne helyenként kegyetlen. De szerencsére nem lehet a két kötetet szorosan összeolvasni, azért egészen más irányok is vannak a Valami népi-ben. Például mindjárt ott vannak a népiek.

– **Az ottliki gondolat: a beavatottságot nem lehet átadni – végig jelen van a kötetben, de különösen erős az Istennek nehéz és a Lombikok ciklus írásaiban.**

A Negyvennégyes című novellában csúcspontja ki, ami nemcsak a terápián részt vevő betegek sorszáma utal, hanem a te életkorodra is. A novella egy egészen érdekes barátságot is hozott neked. Bölcskei Gusztávra gondolsz.

– Furcsa dolog, hogy az értelmezés és az értelmező szorosan hozzá kapcsolódik egy íráshoz. Bölcskei értő és mély értelmezése, hogy Jézus mosolya van a Negyvennégyes című novella kisfiújának arcán mélyen megérintett. ...s még csak azt sem tudom mondani, hogy valahol ne lett volna ez bennem, vagy, hogy távol állna ez tőlem.

Szénási Zsófia
Fotó: Debreczeni Fanni

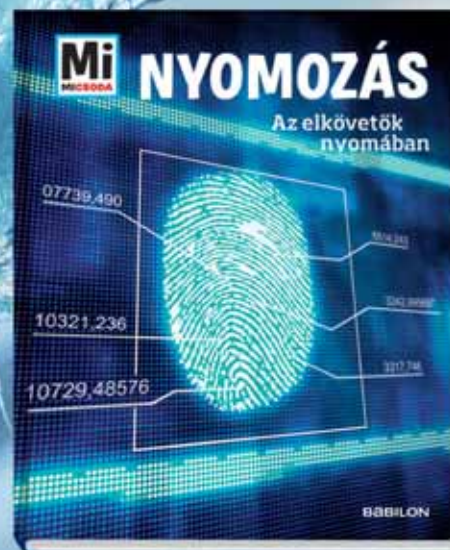

► könyvről

Grecsó Krisztián:
VALAMI NÉPI
Magvető Kiadó, 288 oldal, 3999 Ft

Már több mint 50 új kötet!

Tudtad, hogy a számítógépekkel megjósolható, hogy hol és mikor történik bűntény?

www.babilonkiado.hu

A LASSÚ ÉLET DICSÉRETE

Megérkezés a kert és a fáradtság közös csendjébe

Peter Handke és Byung-Chul Han új könyve

25% kedvezmény
www.tydotex.hu

Ádám és az Ő Évai a 20. században Závada Pált kérdezzük verses regényéről

Madách „kottájából” játszik a szerző *Apfelbaum* című új regényében. Nála két nő toposz jelenik meg sok alakban, és az utolsó Éva felülemelkedik a szerencselovag Ádámon.

– A székesfehérvári színházban pár hónapja volt a premierje **Az ember tragédiája 2.0-nak, amelyben egy színt ön írt. Mi nem hagyta nyugodni, ami miatt továbbgondolva regényt írt belőle?**

– A színházi munkára érkezett felkéréstől a tényleges megvalósulásig két év telt el. Az idő alatt túl sokat foglalkoztam a témával ahhoz, hogy megelégedjem azzal, ami a színben elsőre íródott. A gondolataim összekapcsolódtak az évekkorábbi regénytervemmel, amelyben élet, halál, meg holtak, égiek és Isten szerepeltetését képzeltem el. Kézenfekvő lett, hogy ebben Madách játékszabályait kövessem. A Faustból elvesse nálam Ádám alkut köt az ördöggel. Azt ígéri neki Lucifer, hogy lelassul az öregedése és a férfikor delét meghosszabbítja. Ennek fejében Ádám olyasmikbe megy bele, amikbe nem szabadna.

– **A maga Apfelbaum Ádámjának nincs is sok biztatásra szüksége ahhoz, hogy rossz felé induljon, eleve sodródó, a hatalomvágya miatt mindenre kapható egyéniség.**

– Ezért alkalmas egy ilyen akura. Az ő sorsát nem egy meggondolatlan egyezés irányítja. Becsvágyó, a saját képességeit, lehetőségeit messze túlértékelő alak, aki tudós és művész akar lenni egyszerre és eltorzult hatalomvágy is jellemzi. Egyikhez sincsenek meg a megfelelő adottságai, de külső támogatást kap az ördögtől. Ott van mel-

lette valóságos figuraként a még züllöttebb erkölcsű Lakatos Imre, aki rettenetes életutat járt be, viszont irdatlanul tehetséges volt. Azért emeltem be a könyvbe az életét, mert rímelt az én fiktív történetemre: ő ténylegesen öngyilkosságra kényszerítette a fiatal elvtársnőjét, Izsák Évát. Lakatosnak Ádámhoz hasonló pályafutása volt, Budapesten besúgói karriert csinált, majd amikor disszidált, Angliában kirobbanó tudományos sikert aratott. Ő eszes volt és fantasztikus szörnyeteg. A könyvben a valóságos figurák mint a fiktív alakok árnyképei bukkannak fel.

– **Talán éppen a hazai politikai áthallások enyhítése miatt helyezte Nagyváradra és Berlinbe a történetet?**

– Nem ennyire tudatosan döntöttem, de ez is eszembe jutott munka közben. Előre elterveztem, hogy közép-európai látószöveget választok, hogy ez a könyv ne ragadjon be annyira a hazai történelembe, mint a korábbiak. Bár az ebben felmerülő összes probléma is a magyar múltban gyökerezik, de jobb, ha a forradalom nem Magyarországon játszódik, hanem Berlinben, és 1956 utóhatásainak is inkább az erdélyi vonalához igazítottam a cselekményt. Ez tágabb látószöveget biztosít, noha a kelet-berlini forradalmat is magyar szemmel írtam meg, de igyekeztem tartani magamat azokhoz az eseményekhez, amelyek 1989 őszén az NDK-ban játszódtak le, de ezekben fiktív figurákat is mozgatok. Az én Ádámom utasításba kapja, hogy ott fontos szerepet töltsön be. Azonban váratlanul Éva lesz az, aki ezt sokkal tisztábban, forradalmibban valósítja meg.

– **Miért megengedőbb íróként a regény női karaktereivel, még akkor is, ha Leni Riefenstahlról van szó, akitől Ádám első berlini útja során a művészi karriert reméli?**

– Mert általában ők az erősebbek, jobbak, okosabbak, szebbek, erkölcsösebbek. Persze vannak köztük bűnösök is. A romániai miniszternő figurája luciferi tulajdonságokkal rendelkezik. Leni Riefenstahl szintén pokoli személyiség, de mégiscsak öntörvényű, tehetséges, mindamellett, hogy borzalmas dolgokat is művelt meg politikailag problematikus volt. Mindig bosszantott, hogy Madáchnál a nő túlságosan alárendelt és elfogadó, nem egyenrangú partnere Ádámnak. Apfelbaum fiatalsága elnyúl az alku miatt, így neki Évái vannak, és én még meg is duplázom a női toposzt. Beemelem Lilitet, aki a legenda szerint az Évát megelőző társa volt Ádámnak, viszont a teremtéstörténetekbe nem kerülhetett be, mert nem tisztelte a tekintélyt. Autonóm volt és érzéki, nem lehetett tudni, éjszakánként merre jár, és ezt a férfi nem tűrhette; különváltak útjaik. Ádám ekkor sírta ki magának a másik fajta nőt, Évát. A regényben felváltva jelenik meg Apfelbaum mellett ez a két nőtípus, és így a végére lehetett egy fiatal Évát kitalálni, aki messze fölébe nő a férfinak.

– **Milyen megfontolásból kerültek be az 1937-től nagyjából '90-ig játszódo regénybe a közelmúlt alakjai, leggyakrabban Réz Pál, de például Petri György és a rá emlékező írók is, illetve Závada Pál?**

– Magamat mint emlékezőt illesztettem be, akiben egyszerűen földedződnék barátok, helyzetek bizonyos helyszínekről, történetekről. A saját életemből fölvonultatott ismert figurák vezéralakja Réz Pál lett, mert Nagyváradról ő mesélt nekem legtöbbet. Tudtam, hogy a nagyváradi gettóban „kitört” hamis tifuszjárvány szerepelni fog a könyvben, és ő édesapján keresztül egyik főszereplője volt ennek. Ezek a történetcsírák valóságos emlékek. A magyar írók a rendszerváltás körüli időben Erdély és Berlin között mászkálhattak, az utóbbi különleges hely volt, mert oda ösztöndíjjal többször eljuthattunk.

– **A maga regényírói énje számára szokatlan forma, a verselés nem nehezített meg a munkáját?**

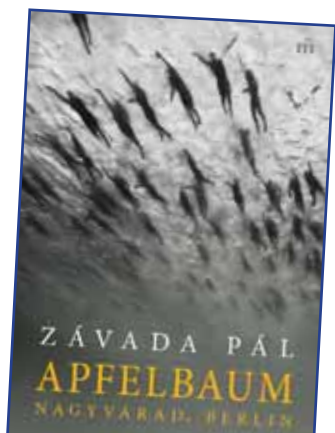
– Inkább erős felszabadító hatása volt. Új perspektívát nyitott. Arra intett, hogy a formai követelményeknek megfelelően pontosabb, összetettebb legyenek. A sűrítés érdekében erősebb képeket kellett kitalálnom, meglepőbb asszociációkat engedhettem meg magamnak. Bátorabban lehetett kidobálni összekötő szövegeket, fölösleges magyarázkodásokat, mert a strófa és a sorok is rövidek. Olyan érzés volt, mint amikor valaki megtanul egy lépéssort és onnantól kezdve tud táncolni, ami több és jobb, mint az addigi csoszogás.

– **Miként érintette, hogy a 20. század középső szakaszán játszódo története az ukrajnai háború miatt hirtelen túlságosan aktuálissá vált?**

– Történt már velem hasonló, de ilyen durva formában még nem. Azt hittem, hogy amikor a II. világháborút kitargyalja az Úr és Lucifer, az egy történelmi beszélgetés egy szörnyű világégésről, ami mögöttünk van. De fel sem merült, hogy előttünk is lehet. Helyi háborúk persze azóta is voltak, de olyan nem, hogy egy agresszor támad egy védtelen testvérnépre. Erre egyikünk sem gondolt, még a szakértők sem.

Mátraházi Zsuzsa

Fotó: Debreczeni Fanni

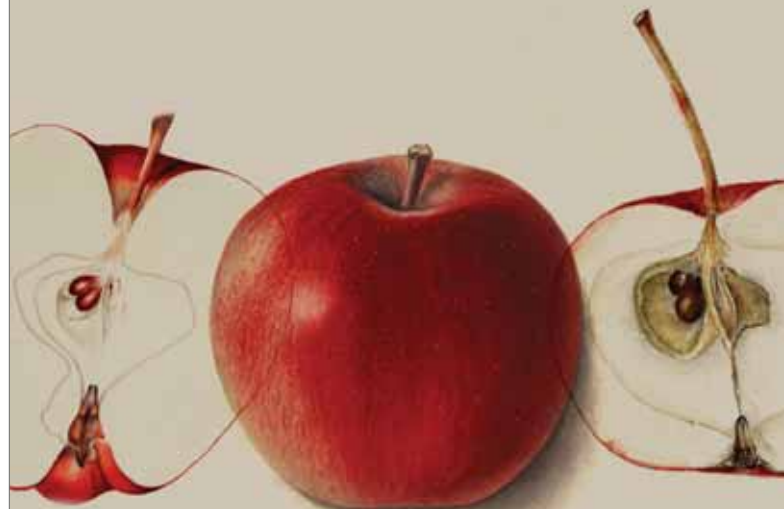

könyvről

Závada Pál:

APFELBAUM - Nagyvárad, Berlin

Magvető Kiadó, 264 oldal, 4499 Ft

NAGY ALMÁSKÖNYV

AMBRUS LAJOS

420 színes oldal, kemény kötésben

9000 Ft; kedvezményesen a kiadótól: 7 200 Ft

Web: www.kortarskiado.hu

Email: kereskedelem@kortarskiado.hu

Telefon, rögzítővel: 1 343 60 82

Dr. Danima Damdindorj AZ ÖNGYÓGYÍTÁS MŰVÉSZETE

Az öngyógyítás művészete egy magyarországon praktizáló mongol orvosnő kutató munkájának az összegzése. Ősi hun, mongol, uigur, tibeti és kaukázusi hagyományok alapján szervek, illetve betegségek szerinti bontásban kereshetjük benne a megfelelő gyógymódokat. A könyv kéziratos jellegű kiadványként nagy példányszámban fogyott a betegek körében.

Belső Ösvény Kiadó, 2200 Ft

Telefon: 06-20-427-4220

E-mail: ddanima@yahoo.com

Honlap: www.danima.try.hu

Mi MICSODA Olvasó Cápák

Cápák már több millió évvel ezelőtt is éltek a Földön. Ma több száz cápafajt ismerünk, és mind különböző: kicsi és nagy, karcosú és gömbölyű testű, villámgyors vadász és a tengerfenéken lesben álló is akad köztük. Ebben a könyvben Zsivány, a fehér cápa ismerteti meg népes rokonságát a gyerekekkel, sőt még egy „cápakávézó” is megmutat. Gyakorold az olvasást ezzel az ismeretterjesztő könyvvel, és legyél cápaszakértő!

„Ez a karcsú kötet egy elég kövér felkiáltójel.”

Beszélgetés Vámos Miklóssal

– **Az *Ötvenhét lépés* a 2022-ben induló sorozat első darabja. Mesélne a koncepcióról kicsit?**

– Amióta az Európa s újabban az Athenaeum adja ki a munkáimat, arra törekedtem, hogy a rövidebb szövegek, például a kisregények összenyalábolva, kettesével-hármasával jelenjenek meg. Gondoltam, így jobban járnak az olvasók, mert 4-5000 forintért kapnak mondjuk hármát, külön-külön három és négyezer közti ár jönne ki. De sok olvasó jelezte, hogy örülnének vékonyabb, kisebb formátumú köteteknek, hogy könnyebben vihessék magukkal, elférjenek kézitáskában, kabátzsebben, s olvashassák vilamoson, buszon, vonaton. Ezért gondoltam úgy, hogy legyenek Karcsú Könyvek. Öt évre terveztem, tíz darabot. Ebből

legalább öt új kisregény lesz, a témákat kitaláltam. Az első az *Ötvenhét lépés*, ez 2021-ben elkészült. A többi öt régebbiek átdolgozása lesz. Azokat is kiszemeltem már. Jó érzés ilyen hosszú távra berendezkednem, és azt is élvezem, hogy a limitált terjedelem fokozott pontosságra, szikárságra kényszerít. Kifejezetten lubickolok most ebben. Szerencsés vagyok, hogy még mindig sok a tervem, s nem veszítettem el a munkakedvem.

– **A debütáló kötet *„asszonyok életének végletes összegubancolódása, három nemzedéken át.”* Nincsen benne feloldási lehetőség, sem a földön, sem a mennyben.**

– Én úgy látom, ez a valóság. Realista vagyok. Egészen biztosan másként kéne bánnunk a

nőkkel, azaz a nagymamánkkal, a dédmamánkkal, ha még él, az anyánkkal, a nővérünkkel, a lányunkkal, s persze, a feleségünkkel, a szerelmünkkel, a szeretőnkkel, a női munkatársakkal.

– **A kötet címe az elbeszélés során is felbukkan többször, jelezvén, mindössze ennyi választ el valakit egy másik lehetséges sorsától.**

– Igazából egy kastély és egy kunyhó távolsága ez. Mindkettő létezik a valóságban, s többször leléptem. Mint mondtam, realista vagyok, szeretek tényekből kiindulni, s aztán elrugaszkodni a fikció labirintusába. Ténylegesen ötvenhat lépés volt, az jobban is hangzik, de akárkinek elmondtam, visszakérdeztek, hogy szóval ötvenhatos történet? Ezért változtat-

tam ötvenhétre. Nagyon kevésen múlik, hogy Ausztráliába születesz vagy Afganisztánba, Ukrajnába vagy az olasz Riviérára. Esetünkben: egy kastélyba, vagy egy kunyhóba. Az ilyesfajta távolság elvont értelemben is létezik, és csak kivételképpen módosítható. Amire prózaíróként az ember nem lehet tekintettel, mert ha nem is a tipikus, de mondjuk, az átlagosat próbálja megragadni, az olyan sorsot, amiből sok van. Ezért választottam a címet.

– **A kötet négy nő sorsát kíséri nyomon, és hiába született a grófnő a kastélyba, nemesi rangba, az ő élete sem boldogabb.**

– Valóban. Azt hiszem, kijelenthető, hogy sorsunk kevésbé függ anyagi adottságoktól, sokkal inkább a lelki tartalmaktól.

Egyrészt, ami van nekünk, másrészt, amit adunk, harmadrészt pedig, amit kapunk.

– **Azért a mennyországban legalább megkegyelmezhetett volna nekik.**

– Azért találtam ki ezt a sajtáságos mennyországot, mert az üzemetemhez ez illik. Erről többet nem mondanék, hadd lepődjék meg az olvasó, amikor odaér.

– **Mit üzen ezzel a karcsú kötetel?**

– Úgy fogalmaznék, hogy ez a karcsú kötet egy elég kövér felkiáltójel.

– **A könyv borítója alapján azért reméltem egyfajta könnyedséget, derűt is. Másfajta érzéseket ígér, mint amit kapok.**

– Szerintem nem. Kezdjük ott, hogy éjszaka van a borítón, de kis gyémántcsillagok ragyognak ránk belőle. Általában az élet ilyen. Mind a négy nő életében vannak kis gyémántcsillagok, csak ezek lassan kerülnek elő a fellegek mögül. Azért fokozatosan megtudjuk, hogy ki kibe volt szerelmes, és mindegyiküknek jutott egy vagy több – rövidebb vagy hosszabb – boldogság-időszak.

– **Miért nem sugározhat át ez legalább egy kicsit a sorsukon?**

– Szerintem azért átsugárzik. Az egyik néni, akivel az anyaggyűjtés hónapjaiban beszélgettem, azt mondta: „A múltban az a szép, hogy volt.” Ezt próbáltam meg kifejezni. Talán az ő életükben is az a szép, hogy volt.

A borítóhoz visszatérve, úgy képzeltem el, hogy mind a tíz kötet borítóján legyen egy-egy égbolt. Már a következő borítóterv is elkészült, a *Palackposta* című kötethez, ami majd ősszel jelenik meg.

Azon nem a víz örvénylik, hanem az ég.

A borítókat *Földi Andrea* képzőművésszel közösen álmod-

juk meg. Lelki alapon születnek. Soha nem azt mondom el, mi legyen a borítón, hanem hogy mit sugározzon. Az *Ötvenhét lépés* esetén azt kértem szó szerint, hogy parányi gyémántcsillagok világítsanak a sötétségben. A végeredmény szerintem pazar.

A könyvhétre az Athenaeum kiadja újra *A csillagok világa* című regényemet. Ezt a fiaim gyerekszlengjének felhasználásával írtam. Jellegzetessége, hogy szinte az összes híres mesefigura fölbukkan vagy említtetik benne, a legismertebb felnőttesek főhősivel együtt, Don Quijote, Gulliver, Robinson, a Pál utcai fiúk, és így tovább. Egy atya és a két fia triológusa a szöveg. Voltaképpen egyfajta családragény. Most ennek a borítóján molyolunk a drága Földi Andreával. Valaki azt mondta a kiadóban, hogy az *Ötvenhét lépés* borítója is illelne hozzá a csillagokkal, de én úgy vagyok vele, hogy ha az a címe, hogy *Csillagok világa*, akkor ne legyen rajta csillag.

– **Hogyan érnek el a kis boldogságmorzsák (amiket a csillagok hivatottak tükrözni) az olvasókhhoz?**

– Átélessel. Az *Ötvenhét lépés* a nők hagyományos kizsákmányolásáról, kihasználásáról, elnyomatásáról szól. Itt a kávéházban most elég sok a nő. Például ott ül egy, aki folyton telefonál. Ha megkapná vagy megvenné

ezt a könyvet, elolvassná, talán örülne, hogy szót emeltem a nőkért. Esetleg örvendezne, hogy már ő is sokat szívott, de azért az ő élete több fokozattal jobb a négy főhősnőnél. Ami azért csöppnyi boldogságot okozhat.

Illényi Mária

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ könyvről

Vámos Miklós:

ÖTVENHÉT LÉPÉS

Athenaeum Kiadó, 184 oldal, 3999 Ft

Molnár Ötvös Tünde

Fénnyel írt egyházművészet

REFORMÁTUS TARTALMAK A VIZUÁLIS KULTÚRA TANTÁRGY TANÍTÁSA SORÁN

Kálvin Kiadó – Református Tananyagtár, 2022

Ez a komplex szemléletű kiadvány rávilágítva református örökségünk egy-egy fontos elemére,

formálja a pedagógusok szemléletét, és segítséget ad, hogy a diákok maguk is felfedezhessék a teremtett világ összetettségét, titkait.

Ilyen ablaktároló attitűddel indul el tárgyköreinek feldolgozásával a szerző, és arra törekszik, hogy összekapcsolja az egymást gazdagító művészeti és lelki élményt. Így mutatja be a református templomok kazettás mennyezeteinek motívumrendjét és a népművészet kifejezőmódját, amely jó példája annak, hogy Isten teremtett rendje miként jelenik meg az életünkben, a képzőművészetben és a népi műveltségben.

A könyv fejezeteiben lépésről lépésre haladva az ismerettár és a háttértár segítségével feltárulnak azok az összefüggések, amelyekre aztán a pedagógiai munkában érdemes rávilágítani. Elmélet és gyakorlat harmonikus együttmozgásában jutunk el a 16-tól a 21. századig, a leíró részek és a képek összhangja kiemel és orientál, saját tanári szerepünk újragondolására készítet, hogy ezzel a lelkiüreltel segíthessünk a következő generációknak – múltjuk, jelenük és önmaguk megismerésében.

Sigrid Bratlie - Hallvard Kvale:

A jövő embere

A BIOTECHNOLÓGIAI FORRADALOM – ÉS ANNAK HOZADÉKA AZ EMBERISÉG SZÁMÁRA

Úgy kezdődik, mint egy mesekönyv: „Minden, ami vagy, egyetlen aprócska sejtből származik.” De vajon tényleg belegondolunk abba, mit is állít a mondat?

Egy norvég molekuláris biológusnő és egy történész összefogtak és végig gondolták. Közérthető és izgalmas könyvet írtak a biotechnológia legégetőbb kérdéseiről, amelyet bárki meg tud emészteni, sőt, még élvez is, legyen akár okos kamasz, humán beállítottságú kíváncsi, vagy szakember. Útikalauzunk elvezet a születéstől a halálig, s rákérdez, milyen az egészséges öregedés, mi az egészség, belenyúlhatunk-e a genetikánkba, vagy épp azonos-e a sors és a valószínűség. A magyarázatok találó hasonlatokkal élnek, kiderül: tényleg hasonlít a DNS egy programnyelvhez? Vagy: hogy mi köze az Airbnb-nek a genealógiai tesztekhez? Hány applikáció szükséges testünk egészségéhez? Szülhetnek-e férfiak gyereket? Meghekelhetjük-e a testünket? Van-e értelme az örök húség fogalmának, ha százötven évig élhetünk? S egyáltalán: kié a rólunk szóló genetikai információ?

Becsukva a könyvet, sok töprengenivalónk akadhat. Még azt is átgondolhatjuk, mit nem akarunk megtudni önmagunkról.

Bárdos Dóra

Typotex Kiadó, 220 oldal, 3700 Ft

Állatmesék, múmiák, szórakoztató matek – 18 éven aluliaknak

KEDVES ÁLLATMESÉK ÉS ÚJRAÍRT MESHŐSÖK A MANÓ KÖNYVEKNÉL

Ovisoknak szól *Sophie Schoenwald* és *Günther Jacobs* állatkerti kisállatok kalandjait bemutató kötete **Sokasodik az állatkert** címmel. A szépen illusztrált mesekönyvben egy eltűnt kaméleon-babyt keresnek az állatkert lakói, a nyomozó pedig Menta Márton, az állatkertiek kedvenc sünije. **Foxwood meséi** közel negyven éve

bűvölnék el kicsiket és nagyokat: napsütéses, viráglepte erdők-mezők, boldog falvacskákban élő emberruhás erdei állatok, hamisítatlan angol vidéki táj és életmód, ahol a legfőbb erény a segítőkészség és az udvariasság. *Beatrix Potter*

19. századi meséi nyomán elevenednek meg *Cynthia Paterson* történetei *Brian Paterson* bájos képein, s *Szabó T. Anna* fordításában most jelenik meg először mind a nyolc történet egy kötetben. A Menő Könyvek között kapott helyet *Szabó Tibor Benjámint* **EPIC** című, lebilincselően izgalmas ifjúsági kalandregény-sorozata, melynek alapötlete egy sokféle, különleges tehetséggel bíró gyerekekből toborzott – a jövő döntéshozóinak felkutatását és felkészítését végző – budapesti elitiskola diákjainak összeesküvés-elméletekkel teli nyomozása. A két kötetből bővebben is olvashatnak a szerzővel készült interjúban lapunk 18. oldalán. *Serena Valentino* könyveiben előszeretettel keveri a mítoszokat és a klasszikus meshősöket. **Minden gonoszok úrnője** című regényében a Csipkerózsika története keveredik Hófehérkéével, felbukkannak a Tündérkeresztanyák, Oberon, a Tündérkirály vagy a mitológiai Kírké, ám mindent Demóna, a Sötét Tündér szemszögéből látunk.

KEDVENC ÁLLATOK, MÚMIÁK ÉS ÁSVÁNYOK
A NAPRAFORGÓ KIADÓNÁL
Újabb kötettel bővült a kiadó 3+ korosztálynak szóló Kis felfedező című sorozata **Minden, ami dzsungel** címmel. A kicsik több

mint 30 kinyitható ablakkal fedezhetik fel az őserdő növény- és állatvilágát és a „Föld tüdejeként” emlegetett esőerdőket. Kutyás kiscsapatnak és kutyára vágyó gyerekeknek segít a felelős állattartásra való felkészülésben a kiadó reprezentatív képes kalauza **Legjobb barátunk, a kutya** címmel. A kutyafajták ismertetésén túl a négylábúak gondozásáról, viselkedéséről, egészségéről és neveléséről tájékozódhatunk. A gyakorlatok segítségével kutyánk kiegyensúlyozott és boldog életet élhet a családban, azaz a falkájában. Az egyiptomi történelem iránt érdeklődő kiskisiskolásoknak szól a kiadó Mindentudók klubja című sorozatának 11. kötete. *Maria Maneru* **Ehnaton múmiája** című ifjúsági regényében a híres vallásreformer fáraó csontjai után nyomoznak a régész házaspár gyerekei. A kalandregény azon alapul, hogy az eretneknek tartott fáraóról egészen a legutóbbi időkig nem lehetett tudni, hol pihen, nevét törölték a hivatalos uralkodók listájáról. Az ásványbörzéken megforduló ifjú ásványvadászoknak szól *John Frandon* **Séta az ásványok között** című kötete, ami méreténél fogva könnyűszerrel elvihető a kirándulásokra és egy sor praktikus tanácsot ad a kőzetek azonosításához. Megtudható belőle, milyen kőzetek, ásványok és drágakövek léteznek, hol lehet rájuk találni a természetben, továbbá megismerkedhetünk összetételükkel és kialakulásukkal.

NYOMOZÁS, BIOENERGIA ÉS SZÓRAKOZTATÓ MATEK A BABILON KIADÓNÁL
16. köteténél tart a kiadó **Mi Micsoda Olvasó** sorozata, mely ezúttal a **Macs-kafélékről** nyújt felfedezőutazást az olvasni tanuló legkisebbeknek. A játékos tudáspróbát is tartalmazó nagybetűs olvasókönyvben megismerhetők a különféle macskafélék, lakóhelyük, környezetük,

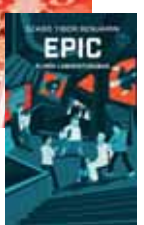
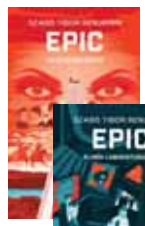
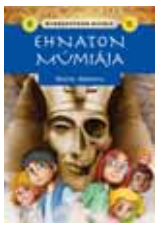

tulajdonságaik és veszélyeztetettségük foka. Szintén kezdő olvasóknak készült *Margit Auer* Mágikus állatok iskolája sorozatán alapuló, játékos nyomozó könyveinek 3. darabja, **Kókuszahajszja**. Izgalmas történet, nagy betűk, rövid sorok, sok színes kép és rejtvények szórakoztatják a gyerekeket a Mágikus állatok iskolája szereplőivel, jegesmedve nyomozóval és Nina Dulleck vicces rajzaival. A klasszikus **Mi Micsoda** sorozat legújabb kötete **A növények ereje** címen a jövő megújuló energiáit tekinti át, a biogázüzemek működésétől, az energiatermelésre használható ipari növényeken, a fenntartható erdőgazdálkodáson, és az új generációs csomagolóanyagokon át, olyan új fogalmakig, mint a bioműanyag vagy a bioreaktor. Nagyméretű és látványos okoskönyvet adott ki **Matek a kőbön** címmel a kiadó. Szerzője természetkedvelő és furcsaságot mutat be, majd magyaráz meg a hétköznapjainkban és a környezetünkben fellelhető matematikai talányokról és rejtélyekről. Megtudható, mi fán terem a valószínűségszámítás, miért a nulla a leghasznosabb számjegy, vagy miért van szimmetria a természetben.

sz.e.zs.

SZÉTA AZ ÁSVÁNYOK KÖZÖTT

Vidám versek kicsiknek, érzékenyítő témák nagyoknak a Móra Kiadónál

A Móra EDU kiadványaiban ismert szakemberek egyszerre hagyománytisztelő, ugyanakkor innovatív szemlélettel megírt, sokoldalúan használható, holisztikus és kompetencialapú könyveivel találkozhatunk. A **Mondjad még!** Irodalmi szöveggyűjtemény és családi olvasókönyv kicsoportos óvodásoknak készült, a pedagógust és a szülőlt is segítve abban, hogy a kicsik élvezettel és játszva sajátítsák el a gyerekirodalom legfontosabb szövegeit. A folklór anyagok mellett klasszikus szerzők jól ismert, és kortárs költők népszerű versei szerepelnek a kötetben. *Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Tamkó Sirató Károly, Móricz Zsigmond, Nemes Nagy Ágnes, Tóth Krisztina, Szabó T. Anna, Lackfi János, vagy Nyulász Péter* versei és prózái képet adnak a mai és a mindenkori gyerekek problémáiról és környezetéről, megmutatják, milyen a világ gyerekszemmel és nem titkoltan a művészet befogadására is érzékenyítik őket. A kötetet a nagy pedagógiai intézmények munkatársai állították össze és *Orbán Orsolya* vidám rajzai illusztrálják. Talán ez lesz az új Cini-cini muzsika, amin nemzedékek nőttek fel. Tündérrajongó kislányok izgalmas olvasmánya és nézegetnivalója lehet *Federica Magrin* **Tündérek titkos világa** című képeskönyve, amiben rácsodálkozhatnak a tündérek társadalmára, ünnepeire és hétköznapjaira. A leírásokból megtudható, hogyan ápolják és védik a tündérek a természetet, óvják az állatokat és a növényeket, illetve kis könyvben található feladatok segítségével maguk is kipróbálhatják a

„tündérkedést”. A kötetet *Weltler Ildikó* fordította és *Claudia Bordin* stílusos illusztrációi díszítik. *Nógrádi Gábor* **A gonosz hét napja** című ifjúsági regényét 2012-es megjelenése idején mérész, tabudöntögető újdonságként üdvözltek a kritikusok és az olvasók. Addig csak a skandináv ifjúsági irodalomban volt szokás, hogy a kamaszok lelki és testi szükségleteiről egyaránt szó esett a történetekben, utóbbi a hazai irodalomban sokáig tabunak számított. Most 2022-ben a felújított, modernizált regény

pelnek, amikor fellépnek a világot jelentő deszkákra? A pergő ritmusú, eleven humorú regény a kamaszok örök problémáira keres válaszokat, a könyvet *Szabó-Nyulász Melinda* retró színezetű rajzai díszítik. A szerzővel készült interjú lapunk 16. oldalán olvasható. A young adult korosztálynak szóló LOL+ könyvek részeként jelenik meg *Meredith Goldstein* **Kivirágzik minden** című lektúrje. A közel tíz éves LOL sorozatban nem egyszer provokatív és ütős témák kerülnek terítékre, és olyan lányokat ismerhetünk meg, akik bár nehéz helyzetbe kerülnek, elég bátrak ahhoz, hogy hűek maradjanak önmagukhoz. A Boston Globe szerzőjének önéletrajzi ihletésű regénye a veszteséget és az elmúlást állítja a középpontba. Hogyan éli meg az érettségi előtt álló Lori imádott nagy-

malát, amit még az is tetéz, hogy el kell költöznie a városból, amit annyira kedvel? Hogyan gyászol egy mai lány, akit lényegében a nagyjia nevelt fel az anyja helyett, amikor az egyetlen biztosnak tűnő pont is megszűnt az életében? Az egyszerre humoros, romantikus és keserű ízekkel fűszerezett történetben a kényszerű felnőtté válás mellett a remény és az életigenlés is fontos szerepet kap.

Alex hét napja címmel jelenik meg. Adva van egy érzékeny, érzelmileg sérült, serdülő fiú, aki szélsőséges viselkedésével megbotránkoztatja a környezetét, miközben a lázadás szinte minden lépcsőfokát végigjárja. Keresi a saját útját, úgy érzi magányos, és senki sem érti meg. Vajon hogyan illeszkedik be a közösségbe és menti meg a hűgát és annak kutyáját a tragédiától? Nem tud elszakadni színházi szakmájától *Egressy Zoltán* **A virágot jelentő deszkák** címmel megjelenő új regényében, noha a deszka itt valójában gördeszkára vonatkozik. Négy gördeszkás kamasz élvezi az életet, hangoskodnak, jópofiznak, bömböltezik a zenét, zavarják a tér környékén élőket, így nem csoda, ha rájuk hívják a rendőrséget. Ráadásul kihívnak 3 virágnevű csajt egy gördeszka versenyre, bár a lányoknak köztük nincs a deszkás élethez. A nagy csatára való felkészülésben akad azonban egy segítőtjük, és a fiúk-lányok közötti érzelmi szálak is egyre jobban összekuszálódnak. Ki az ellenség és ki a barát? Hogyan viselkednek mindeközben a felnőttek? És vajon, hogyan szere-

Nógrádi Gábor: **Alex hét napja**, 200 o., 2999 Ft; Federica Magrin: **Tündérek titkos világa**, 48 o., 4499 Ft; **Mondjad még!** 96 o., 3996 Ft; Egressy Zoltán: **A virágot jelentő deszkák**, 128 o., 2499 Ft; Meredith Goldstein: **Kivirágzik minden**, 368 o., 3499 Ft.

(szénási)

„Csak addig az enyém, amíg írom” – Egressy Zoltán

Egressy Zoltán humorral átszótt kiskamasz regénnyel jelentkezett, egy újabb terület, melynek meghódítására indul, a színdarabok, regények, versek és piciknek írt kötetek után. A regényben gördeszkás kamaszok élik át az első szerelmet, miközben a minden értelemben nehezebben mozduló felnőttek életében is változások történnek.

– Úgy alakult, hogy három kötetem jelenik meg tavasszal, *A virágot jelentő deszkák* után jön majd a *Jolka harangja*, aztán pedig az ovisoknak, kisiskolásoknak szóló *Piszke papa tengeres meséi*. Furcsa „torlódás”, de miután egészen más a célközönség, a könyvek remélhetőleg nem oltják majd ki egymást. Talán éppen ellenkezőleg.

– **Honnan jött *A virágot jelentő deszkák* ötlete?**

– A karantén alatt leltem rá a számítógépemben a regény vázlatára. Évekkel ezelőtt találtam ki a történetet, de akkor nem írtam meg. Tizenegynéhány éveseknek szól leginkább, ennek a korosztálynak korábban nem írtam. Kisebbeknek igen, például húsz éve a *Csimpi születésnapja* című mesét, aztán hosszú idő után tavaly a *Piszke papa meséit*, melynek most elkészült a második kötete.

– **Miért pont a gördeszkásokról szól a kötet?**

– A téren, ahol lakom, körülbelül tíz éve megjelent egy rettenetes gördeszkás csapat. Általában késő este jöttek, zajongtak, iszonyatosan idegesítőek voltak. Különösebben nem szimpatizáltam velük. Szerencsére később áttették máshová a székhelyüket. Bár terveztem, hogy megismerkedem velük, erre végül nem került sor, viszont mint téma elkezdett érdekelni a dolog. A regényben az ő brigádjukon kívül van egy virágnevű lányokból álló csapat, valamint egy „felnőttvonal” is. Meglepett, amikor kiderült, hogy gördeszkásokról még nem íródott regény.

– **És nagyon boldog a végkifejlet.**

– A végkifejlet igen, amennyiben senki nem hal meg, és szét sem vernek senkit, de kisebb-nagyobb konfliktusokkal azért tele van a regény. Fontos a humor, gyermekkoromban nagyon szerettem a *Keménykalap* és *krumpliortt*, abban is az. Ott is van gyerekcsapat, mondjuk ott csak egy, de ezek azért közös jegyek. A humort vagy inkább a derút azért tartom lényegesnek,

mert ez a korosztály az, amelyik talán a leginkább meg lehet zavarodva: léptenyomon gusztustalan utcai plakátokkal találkozunk, meg persze a háborús hírekkel, és a járvány is sokkoló; nem árt, ha vidámabb történetekbe is belefutnak időnként. Még ha fikciós formában is. Ami még közös a Keménykalappal, hogy igyekeztem karakteres felnőtt figurákat teremteni, emlékezhetünk, abban is milyen erős az a mű.

– **A könyv *Szabó-Nyulás Melinda* rajzaival jelent meg.**

– Nem találkoztunk, nem beszélünk egy szót sem, de szerintem nagyon jól sikerültek, a számuk is pont megfelelő, nem túl sok, de nem is túl kevés.

– **A gördeszkás világba bele kellett ásnia magát?**

– Elméleti szinten igen, de én soha nem próbáltam ki.

– **Ha elkészül egy mű, akkor elengedi és akkor majd történik vele, ami történik?**

– Mi más tehetnék? A műnemen azért sok múlik: színdarabok esetében minden feldolgozás alkalmával kiszolgáltató az író, ez prózai mű vagy versek esetében kevésbé van így. A befogadás már a befogadó ügye. Egyfajta kommunikáció az is a szerző és az olvasó között, de szerzői oldalról természetesen passzív módon. Egy mű teljesen csak addig az enyém, amíg írom.

– **A *Portugál* sikerét hogy kezeli?**

– A *Portugál* is addig érdekelt igazán, amíg írtam. Ez huszonöt éve történt. Nagy boldogság volt, hogy elsőként a Kátona József Színház mutatta be, az meg különösen, hogy húsz évig műsoron tartották.

– **És még számos más színházban is műsorra tűzték, legutóbb a József Attila Színház mutatta be. Mennyire szól bele a rendezésbe? Vagy a szereplők válogatásába?**

– Semennyire. Mindig abban bízom erősen, hogy tragikomédia esetén – a *Portugál* is az – nem billen el sem a tragédia, sem a komédia irányába az előadás. Egyfelől akkor jó, ha egyensúly van, másrészt a darabot is a belőle készült előadás alapján ítélik meg. Hiszen ki olvas manapság színdarabot?

– **A *Jolka harangja* milyen tematikájú?**

– A regény főhőse egy kilencvennégy éves zalai özvegyasszony. Kihalóféltben lévő tájnyelvet használ, de egyéni szóképzései is vannak. Egyedi az élettörténete, mint mindenkié, de azért általánosabb értelemben is érdekes. Jolka sokszor meséli el öt-hat legfontosabb élményét, kicsit mindig más fénytörésben. Volt egy mintám, valaki, akinek elkezdtem lejegyezni a mondatait, aztán azt vettem észre, hogy magamra tudom húzni a nyelvet, és képes vagyok nélküle is írni az ő stílusában. A főhősöm húszévesen ment férjhez, hetvenhárom éve él ugyanabban a házban. Ez például igaz, de a krimiszáznak nincs semmi valóságalapja. Nagyon érdekelt, hogy gondolkodik, milyen logika működte a cselekedeteit. Csak távolról, érintőlegesen foglalkoztatták a század nagy eseményei, neki nem 1945 vagy 1956 a leglényegesebb, hanem a saját élete, a kis magántörténetei, amelyek egymásba fűzve érdekes ívet rajzolnak meg. Emlékszem, a nagybátyám mindig azt mondogatta, hogy ő „nagy idők kis tanúja”. Jolka is az. És persze az emberek többsége. A nagy tanúk kivételével.

Jolsvai Júlia

▶ könyvről

Egressy Zoltán:

A VIRÁGOT JELENTŐ DESZKÁK

Móra Kiadó, 128 oldal, 2499 Ft

Egy papírlány varázsmeséi a felnőtté válásról

Elisabetta Gnone Olgáról, a papírlányról

Elisabetta Gnone genovai születésű író, pályáját újságíróként kezdte a Walt Disney olasz kiadójánál, ahol olyan gyerekeknek szóló magazinoknál tevékenykedett, mint a Bambi, A kis hableány vagy a Micimackó. A világhírt 2001-ben az öt szuperképességű lány főszereplésével megjelent W.I.T.C.H. képregénysorozat hozta meg számára, amelyet húsz nyelvre fordítottak le, majd Japánban és Amerikában újabb szériákat indítottak a világra alapozva. Ezt követte a varázslatos világot teremtő Fairy Oak saga, melynek hét kötete magyar nyelven is nagy sikert aratott. 2018-ban a Móra Kiadó *Olga, a papírlány* címmel elindított egy trilógiát, melynek befejező kötete a napokban jelenik meg. *Toderó Anna* érzékeny fordításának köszönhetően az első könyv rögtön megkapta Az Év Gyerekkönyve díjat a fordítói kategóriában. A fantasztikus meséket kitaláló, papírlányból igazi kislánnyá váló Olga története, Linda Toigo különleges, néhol csipkére emlékeztető, papírkivágásokból összeálló illusztrációival meghódította a magyar kiskamaszok szívét.

– Olvastam, hogy kislánnyként kizárólag amerikai képregényeket olvasott. Később íróként ezekből inspirálódott, s épp egy képregénysorozattal debütált, ennek köszönheti a hírnevét. A W.I.T.C.H. kapcsán jól megtanulta, hogy pontosan és lényegretőrien fogalmazzon. Ám a képregénynél elengedhetetlen a jó képregényrajzoló. Ön soha nem próbálta ki magát illusztrátorként? És van még ideje képregényt olvasni?

– Sajnos nem tudok rajzolni. De mindig van elképzelésem arról, milyen megjelenítést szeretnék, és a Disneynél megtanultam, hogyan kell együttműködni az illusztrátorral. Először is átgondolom, mit szeretnék, majd megkeresem a legmegfelelőbb illusztrátort a feladatra. Leírásokból és fotókból álló összeállítást készítek, ennek alapján dolgozunk együtt. Végül összerakom a rajzokat is tartalmazó vázlatot. Ezt az elvet követtem a regényeknél is. Olga figurája kapcsán olyan képzőművészt kerestem, aki papírral dolgozik, és a papírkivágásokból életre tudta kelteni a kis papírlány figuráját. Nagy szerencsémre, rátaláltam az olasz származású, de Angliában dolgozó *Linda Toigóra*, aki képes életet lehelni a papírba. És igen: manapság is olvasok képregényeket, ha nem is gyakran. Nagy kedvencem *Linus*, valamint *Kázmér* és *Huba*.

– A W.I.T.C.H. képregényeket követték a tündérek, boszorkányok és emberek varázslatos világát megidéző Fairy Oaks történetek, melyeknek Magyarországon is nagy rajongótábora van. Nehéz volt a váltás?

– Mindkét sorozatnak meg kellett találnom a saját stílusát. A W.I.T.C.H. a serdülőkor metaforája, megmutatja a lányok nővé érését és varázslatos átváltozását, a Fairy Oak pedig egy természeti metafora. Az első képregény, a második forgatókönyv-szerűen megírt ifjúsági regény, így a nyelvezete is egészen más. Két önálló világ.

– Írásaiban szembeötlő a valóság és a fikció, a határok és a világok közötti átjárás, legyen szó tündérekéről, boszorkányokról vagy Olgáról, a papírlányról.

– Az összetett, nehezen kibogozható és körbejárható témák foglalkoztatnak, úgy mint serdülőkor, a lélek törekenysége, vagy a természeti je-

lenségek. Tündérmesévé és jelképpé formálva beszélnek róluk a gyerekeknek, remélhetőleg felkeltve az érdeklődésüket.

– A papírlány Olga története két párhuzamos világban játszódik, meséi átvezetnek egyik világból a másikba, ő az emberek képzeletének útikalauza.

– Az Olga-történetek megírása minden eddiginél több erőfeszítést követelt tőlem. Elűnt az ártatlanságom, rájöttem, hogy annak, amit írok, súlya van. Nagy felelős-

ség olyan gyerekeknek írni, akik esetleg az én meséimen nőnek fel. Kétnyes kérdésekkel kellett megküzdenem: a trilógia első kötetében, a Különleges utazásban a sebezhetőség, a megfelelési kényszer áll a közép-pontban, amivel mindannyian találkozunk életünk során, és a bizalmatlanság, amivel a tőlünk különböző emberekre tekintünk. A második részben arról a hiányról esik szó, amit valakinek az elvesztése okoz. A befejező kötetben azzal kell megbirkóznia hőseimnek, hogy megtalálják a helyüket a világban, szembenézzenek a problémákkal és éljenek a lehetőségeikkel. A párhuzamos síkokon játszódó regény megírása nem volt egyszerű feladat, de nagyon élveztem és sok örömet adott.

– Az Olga-trilógia olvasható pikareszk vagy kalandregényként és fejlődésregényként is. Fő üzenete pedig az, hogy a tinédzsereknek meg kell tanulniuk felismerni és elfogadni a saját értékeiket.

– Nem mindig egyszerű és magától értetődő megérteni és elfogadni saját magunkat és a körülöttünk élőket. De fontos tudnunk, hogy nem vagyunk egyedül. Már előttünk is sokan végigmentek az úton, és ugyanolyan dilemmákkal kellett szembesülniük, mint nekünk. Megtalálták a megoldást, vagy legalábbis a reményt. A gyerekkönyveknek mindig azt kell sugallniuk, hogy van remény.

– Olga történeteinek varázslatos ereje van, ezért is hallgatják szívesen a falusiak. Hisz a mese mágikus erejében?

– Teljes mértékben! A görög vándorénekesektől és rapszódosoktól, a trubadúrokon és bárdokon át a mai mesemondókig a színhagyomány útján terjedő, prózában vagy dalban előadott történetek nemcsak szórakoztatták, megnyugtatták, megerősítették és ösztönözték a gyerekekből és felnőttekből álló közönséget, de magyarázták és tanították is a világ dolgait. Hitem szerint, ez ma sincs másképp.

Szénási Zsófia
Fotó: Yuma Martellanz

▶ könyvről

Elisabetta Gnone:

TALÁNYKA. OLGA, A PAPÍRLÁNY 3.

Móra Kiadó, 192 oldal, 3499 Ft

Egy Z generációs regénytrilógia

Interjú Szabó Tibor Benjáminnal

Az *EPIC*, amelynek a két első része már megjelent, modern köntösbe öltöztetett klasszikus kalandregény mai kamaszok számára. Az *első küldetés* hét éve jelent meg, most újra kiadta a Menő Könyvek, a második könyvvel együtt, amelynek címe az *Elmék labirintusában*.

– **Miért kellett ennyit várnunk a tehetséggondozó iskolás csapat újabb kalandgyűjteményére?**

– Sokáig hiányzott valami a munkához. Kettős hatás billegtetta a készülő regényt. Egyrészt én nem vagyok professzionális író, sokkal inkább könyvkiadóként létezem: általában mások műveivel foglalkozom. Miközben nagyon könnyen írok. Ez a kettő most találkozott újra. Lett szabad időm, és elkezdtem visszajárni a saját teremtett világomba, ami egy idő után megmozdult, életre kelt megint, és egy másfél hetes intenzív rohammal befejeztem a sorozat második részét tavaly nyáron.

– **Milyen inspirációk alapján kezdted írni a regényt és a továbbiakban merre kanyarodik szerethető karaktereid sorsa?**

– Ezek kalandregények, tinédzser korú szereplőkkel. Gyerekkorom fontos olvasmányainak a hangulatát, atmoszféráját kerestem, keresem mindig, a *Szíriusz kapitány* sorozatát, amelyet a főhősöknek meg kell fejteniük. Ezúttal egy ezoterikus szekta ármánykodása zavarja meg az amúgy sem unalmas diákélet nyugalmát. Ugyanakkor egy ideje sokat foglalkozom azzal, hogy ki felelős a világért, és hogy miért vált ennyire elrontott, félsziklott helyé a Földünk az utóbbi harminc évben. A folyókat megmérgezzük, az erdőket ki-

irtjuk, a békés Európát is populista akarnokok kezébe adjuk. Miért törvényszerű ez? És mit szólnak hozzá a gyerekeink? Az *EPIC* főszereplői ilyen kérdésekkel is szembesülnek.

– **A regény helyszínei a nyolcadik kerület „új mélye” – szorosan kapcsolódik az egyik szál ehhez a területhez – miért?**

– Az *Elmék labirintusában* négy zaklatott nap történetét meséli el, a fiatalok egyik helyről rohannak a másikra, versenyt futnak az idővel. Az ezoterikus szekta egyik vezetőjét egy lakásban hallgatják ki a Corvin negyedben.

– **Lázadó hőseid önismereti úton járnak. Azt hiszem, az önismeret mindenkor nagyon fontos a felnövekvő generációk számára. Mi a véleményed erről?**

– Minden bölcs ember, aki valaha élt a történelemben, önmagunk megismerését jelölte meg a gondolkodó „én” legfőbb feladatául. Buddha, Jézus, Manichaeus, mind befelé figyelésre tanították a környezetüket. Utóbbi meg is jelenik ebben a regényben. Az viszont tragédia, hogy ennyire nem figyel rájuk senki. A lényegre nem. Az önmagát meg nem értő ember most (újra, sokadszor) elkezd pusztítani a fajtáját, így csillapítva a tudatlanságából eredő frusztrációt.

– **Két fiú édesapja vagy, és így közvetlen tapasztalatokkal is rendelkezel a Z generációról. Szerinted mi a kulcs hozzájuk?**

– Jó lenne tudni! A regény mindenesetre azt a helyzetet ábrázolja, amikor a gyerekeknek elégük lesz a szülői nemzedék – aktívan vagy hanyagság miatt, de mégiscsak – romboló kudarcaiból, és a saját kezükbe veszik az irányítást. Kilépní a sorból. Ők pont ezt teszik, szembefordulnak a szabályokkal. Ha innen közelítjük meg, nem lehet kulcsot találni hozzájuk, már késő. Leszerepeltünk. A gyerekek nem akarják további építeni a világunkat, és eszük ágában sincs behódolni az akaratunknak. Csinálnak valami újat.

– **Egy interjúban arról beszéltél, hogy ma már nem aktuális a jó és a rossz küzdelme, a rend és a szabadság küzdelméről van szó...**

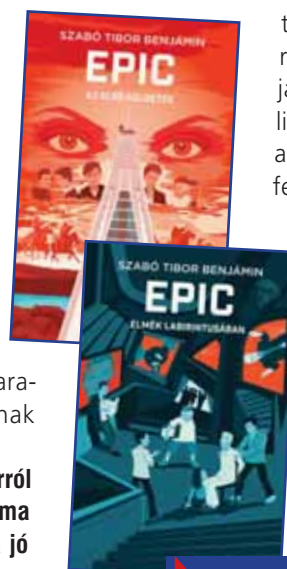
– Mi március elején beszélgettünk. Közben kiderült valami nagyon fontos. Voldemort él,

visszatért. A felismerésem az, hogy a rend és a szabadság küzdelme csak akkor teremtélhető világot, ha egyik sem győzi le a másikat, hanem egyensúlyi pontot találnak. Ezért nagyon másféle konfliktus ez, mint a jó és a rossz harca. Ma már azt is tudjuk, hogy ha nem sikerül az egyensúlyteremtés, akkor a megbillent világ újra kitermeli a gonoszokat is. A nagy háború itt van. Minden felnőtt mondjon le! Én is.

– **Készül a regénysorozat harmadik, befejező része. Mit tudhatunk róla?**

– A második rész eredeti címe ez volt: *Háborúk előszelében*. A kéziratot még így adtam le. A kiadóvezető javaslata volt, hogy cseréljük meg a két rész címét, nyolc év után ne egy ennyire pesszimista címmel érkezzen a folytatás. Nagyon egyetértettem vele, nem kell már a címben is az olvasóra önteni a háborús szorongásaimat. Azóta, Esterházy Péter szavával élve, beéletesedett a *Háborúk előszelében*. A harmadik, egyben a történetet lezáró rész már a jövőben játszódik. Azt meséli el, milyenné váltak a szereplők fiatal felnőtt korukra. Valami reménykeltő is lesz benne, bár azt még én sem tudom, hogy pontosan mi. Hogy mi lehetne egyáltalán.

Szepesi Dóra
Fotó: Bach Máté

könyvről

Szabó Tibor Benjámin:
EPIC 2 – Elmék labirintusában
Menő Könyvek, 272 oldal, 3490 Ft

Tengerecki kirándul

Beszélgetés Lovász Andreával és Takács Marival

Minden rosszban van valami jó is. A mondás még a pandémia esetében is megállja a helyét, az ötödik hullámon túl megállapíthatjuk, hogy a lezárások egyik pozitív fejleménye volt, hogy a családok (újra) felfedezték a közeli és a távoli kirándulóhelyeket. Felkészülni a kirándulásra nemcsak a túrafelszerelés és a térképek előkészítésével lehet, ha gyerekekkel megyünk, jó, ha viszünk a hátizsákban egy-egy izgalmas, kalandos történetet is arról a helyről, ahova készülünk. A Cerkabella Kiadó *Tengerecki – Kalandok Magyarországon* című könyvében kortárs szerzők meséi és mondái kaptak helyett. A kötet szerkesztőjét Lovász Andreát és a könyv tervező-illusztrátorát Takács Marit kérdeztük.

– Nem ez az első antológia, ami a Cerkabella Kiadónál megjelenik. Miért gondoljátok, hogy szükség van ezekre a gyűjteményekre?

Lovász Andrea: – Az antológiák sora az *Elvesztett lények boltjával* kezdődött, a *Tengerecki* talán a tizedik a sorban, felsorolni is nehéz az összes címet. A verseskötetek esetében volt egy igény az ELTE Tanítóképzője részéről, hogy legyenek olyan klasszikus és kortárs szövegeket tartalmazó gyűjtemények, amiket a tanítók a pedagógiai gyakorlatban használhatnának. A *Tengerecki* ötlete akkor született, amikor az első nagy lezárás volt, majd' megőrültünk, mert nem tudtunk sehova menni, pedig olyan sok helyre lehetne kirándulni Magyarországon... Arra gondoltunk, mutassunk meg ebből minél többet – mesés formában.

– Egy antológia illusztrálásánál a különböző szövegek nehezítik vagy könnyítik a grafikus feladatát?

Takács Mari: – Ez leginkább a témától vagy a koncepciótól függ. A *Tengerecki* esetében a helyek mesés múltja vezetett el ahhoz, hogy régi fotókat kerestem a történetekhez, és ezeket kombináltam a rajzaimmal. Szeretek antológiát illusztrálni, mert nagyobb szabadságot ad az, hogy sok szerző műve szerepel benne, itt ráadásul a régi és az új vegyítése is nagyon inspirált.

– Ki az antológia célközönsége?

Lovász Andrea: – Családi könyvnek szántuk, azt szeretnénk volna, ha a családok minél több helyre ellátogatnak az antológiában szereplő helyszínek közül. A kiadónk egyik vesszőparipája, hogy legyen humoros az irodalom, ezt

nagy értéknek gondoljuk. A szerzőktől is azt kértük, hogy a szövegek legyenek vagány, beleváló, kortárs olvasmányok – úgy gondolom sikerült elérni ezt a célt, hiszen nem egy olyan monda született, amely a szülőket is legalább annyira szórakoztatja, mint a gyerekeket. Mindehhez Marinak sikerült egy olyan humoros vizuális világot teremtenie, ami még összetettebb élménnyé teszi a könyv olvasását.

– Merre kirándultak a szerzők?

Lovász Andrea: – Boldizsár Ildikó például elment a mondájának a helyszínére, hogy egy helyi mesemondótól gyűjtse be a történetet, kérte is, hogy ez lábjegyzetben szerepeljen a könyvben. Egy másik szerző, Várfalvy Emőke pedig családostul felkerekedett, hogy bejárja a helyszíneket. Már négy helyszínen járt, mindenhol videó riportokat küld!

– Hogyan választották ki a történetek helyszíneit?

Lovász Andrea: – Volt egy hosszú listám, amit sok-sok kutatómunkával és földrajztanári segítséggel állítottam össze arról, milyen helyszíneket szeretnék látni a kötetben. A szerzők aztán ebből válogattak, de többen saját témát hoztak, és voltak olyan helyszínek, amelyeket senki nem vállalt. Kicsit aránytalan lett a végeredmény így, mert Dél-Magyarországhoz vagy az Alföldhöz alig kapcsolódik monda. Ami logikus is, mert először mindenkinek a hegyek, völgyek, szakadékok, barlangok jutnak az eszébe, ha izgalmas helyet keres. Mari ehhez is hozzátette a maga kutatómunkáját, egyrészt minden kép sarkában találunk egy iránytűt, ami alapján be lehet tájolni a helyszínt, másrészt az egészoldalas illusztrációkon az adott hely növény- és állatvilága is megjelenik.

Takács Mari: – Ezt egy kis plusznak gondoltam, ha már ténylegesen kiránduláskísérőnek használják a családok (ehhez egy összehajtott borítótérképet is mellékelünk), akkor a flóra és a fauna érdekességei se maradjanak ki. Olyan aranyos nevű növényeket találtam, hogy ezeket kár lett volna kihagyni a könyvből, olyan kevesen tudnak róla, hogy léteznek ezek a gyönyörűségek!

Lovász Andrea: – Mindig számon kérik a gyermekirodalmon a nevelő célt az üzenetet. Ez a sok kis apróság, amit Mari belerakott rajzban és ötletben annyi információmennyiséget ad a gyerekeknek, hogy a könyvet akár a földrajz tanításához is lehetne használni.

– Melyik a kedvenc történetetek?

Takács Mari: – Az egyik kedvencem Majoros Nóráról *A fehér boszorkány gyöngye*. Képileg is nagyon jól meg lehetett ragadni a mese hangulatát a rézkarccal és a holddal. *A Kantavár legendájában* is jól lehetett játszani a fotókkal.

Lovász Andrea: – Nagyon szerettem *A világ utolsó szakácsóriását*, és *A Vasas-szakadék legendáját* is. Egyszerre volt komoly és poénos, igazán az tetszett benne, hogy volt súlya a történetnek.

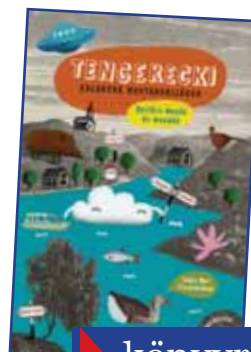
Takács Mari: – Igen, az is nagyon jó – és a kard is elég súlyos! Benne van a történetben, hogy csak húszan tudták felcipelni a dombra, a képen tényleg húsz kicsi ember van, számoljátok meg!

– Hova kirándulnátok el a Tengerecki helyszínei közül?

Takács Mari: – Nekem nagyon tetszik a Megyer-hegyi Tengerszem...

Lovász Andrea: – Nahát, akkor egy helyre mennénk! Annyira várársos, hogy oda mennék először. Már a neve is gyönyörűség.

Pompör Zoltán

▶ könyvről

TENGERECKI
Kalandok Magyarországon
Kortárs mesék és mondák

Takács Mari illusztrációival
Szerkesztette Lovász Andrea
Cerkabella, 180 oldal, 4990 Ft

Költészettel vegyes képzőművészet meztelen testre festve

Interjú Petőcz Andrással

Petőcz András József Attila-díjas, Márai Sándor-díjas és Magyarország Babérkoszorúja díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett magyar író sokszínű életművének egyik csúcspontja az experimentális költészet, munkái közt ismerünk humoros, szakrális és szexualitással átszótt műveket. A művész különleges munkáit a Múcsarnokban is kiállították, a tárlatról beszélgettünk a költővel.

– Triviális, aktuális és provokatív: hogyan lesz egy íróból, költőből képzőművész? Hogyan tér át valaki az írásról a vizualitásba?

– Ha azt válaszolom, hogy nem vagyok képzőművész, maga csak legyint. Pedig nem vagyok. Költő vagyok, akit kifejezetten foglalkoztatnak a társművészetek, valaki, aki szeret képekkel és vizuális elemekkel találkozni az alkotás szintjén. Igaz, egy kiállítás a Múcsarnokban, órási molinó a nevemmel és a tárlattal (*Az alfától az omegáig*), mindez több mint egy költő „szárnypróbálgatása”. Talán

mégis jól mondja: képzőművész „is” vagyok. A képversek mellett sok grafikát készítettem, számos body-art munkám van, és a nyomataimra is tekinthetünk képzőművészeti alkotásokként. De hogyan is lettem „képzőművész”? Költői gondolkodással, egyszerűen nyitottsággal. Szerintem fontos, hogy az alkotó több területen is dolgozzon, így aki fest, az írjon, és aki ír, az zenéljen – ezeknek végtelen variációja létezik.

– Az említett munkáiból válogató *Az alfától az omegáig* című kiállítása január végén nyílt. A legutóbbi, márciusi tárlatvezetésen a kurátor Markovits Éva többször is hangsúlyozta, hogy nézés helyett sokkal inkább olvassuk a képeket. Tekintheünk a kiállításra egyfajta kötetként?

– Természetesen. Sőt, a tárlatot tekinthetjük a 2018-ban megjelent *Concrete* című experiment kötetem kiállításának, hiszen ebben a könyvben szerepelnek a képeim, grafikáim, képverseim. Ez a kötet egyébként elérhető online, PDF formában is. Jó szívvel ajánlom azoknak, akik nem jutottak el a Múcsarnokba, de szeretnének elmerülni az experimentális költészetben, a betűk, szavak és képek absztrakt találkozásában. A *Concrete*-ben egyszerre láthatók és olvashatók klasszikusnak ítélt képversek, absztrakt játékok és a body-art is sokkal nagyobb arányban látható benne, mint a tárlaton volt.

– Intertextualításokkal átítatott humor, szakralitás és szexualitás. Leginkább ez jellemzi a fenti kötetet, a kiállítást, sőt – ha szabad ezt mondani – a művészetét is.

– A humor nem csupán a művészetben, hanem a mindennapokban is nagyon fontos. Kell, hogy legyen egy kis összekacsintás az olvasókkal, a befogadókkal. Szeretem, amikor a műélvező, a fogyasztó kap egy humorral átítatott olvasatot is. Ugyanakkor, amikor a kiállítás alatti három tárlatvezetés végén akusztikus költészeti performance-ot tartottam, ahol többek között viccekkel fűszerezett költeményeket olvastam fel a látogatóknak, úgy éreztem, ritkán érti jól a közönség a humort, vagy a különböző utalásokat, áthallásokat. Ennek oka lehet az is, hogy más és más kulturális környezetben szocializálódunk, vagy éppen generációról generációra változik az egyetemes tudás. A humor tehát esszencia a költészetemben, míg a sorban második: a szakralitás, ami egyben alapmotívum is. A művek bibliai utalásai az ősforrásra irányítják a figyelmet, és a vallási kontextus, a hitgyakorlás helyett inkább egy kimeríthetetlen kincsesbányára mutatnak rá, ami tehát maga a Biblia. A Zsoltárok megjelenése egy-egy kötetemben új perspektívát ad a versnek. Például „Az Úr az én pásztorom.” (Zsolt 23,1) mondat gyakran megjelenik képverseimben is, mint egy szabadverses forma. ...s ha már itt tartunk, nagyon fontosnak tartom elmondani, hogy a szabadvers korántsem avantgard műfaj, már a Szentírásban számos ilyen művet olvasunk.

– A szexualitás miért ilyen erős a munkásságában?

– Csak profánul tudok róla beszélni. A teremtés valójában izgalmi állapot. A cél, hogy létrehozok, megalkotok valami újat. Ha nincs egyfajta erotikus kapcsolat köztem és a szövegem közt, akkor unalmassá válik számomra, nem érdekel, és abba is hagyom, nem csinálom tovább. A felfokozott állapotot keresem, mert az kell a kreativitáshoz, a kettő szétválaszthatatlan. Ez érezhető a verseimben: a vágyódás minden leírt betű és meghúzott vonal után. Akár azt is mondhatnám, hogy vágyok a verseimre, egyszerűen nem tudok másképp létezni.

– A kiállítás március 13-án zárt, ezután hol lehet elérni képeit?

– Személyesen nálam, és mindenkit bátorítok rá, hogy keressen meg, ha szeretne elmélyülni az experimentális költészetben. Nincs galériásom és menedzserem, a képverseimet, a body-art képeket a saját műtermemben tárolom.

Vermes Nikolett

Fotó: Debreczeni Fanni

**AZ ALFÁTÓL AZ OMEGÁIG
PETŐCZ ANDRÁS KIÁLLÍTÁSA**

MÚCSARNOK, 2022. JANUÁR 27. – MÁRCIUS 13.

PAPIRUSZ BOOK

H.M. Takeo:

A szuperintelligens energia

210 oldal, 3150 Ft

Ezoterikus könyv, ismeretterjesztő munka.

A szerző tapasztalatai alapján osztja meg az olvasókkal ezoterikus élményeit a világról és belső érzéseiről. Elgondolkodtatni akar, kinyitni egy ablakot, ami az Univerzumra nyílik...

ZIMBER KÖNYVEK

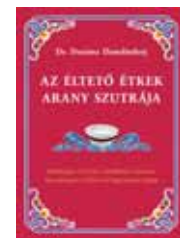
Baginé Lugosi Diána:

VILI ÉS BOBI KALANDJAI

120 színes oldal, 3990 Ft

Vili egy Tátra, Bobi egy Ganz villamos, és miközben a főváros legszebb vonalain járnak, izgalmas kalandokban van részük. A mese közben a gyerekek megismerhetik a járműveket, néhány közlekedési szabályt és Budapest fontos helyszíneit is. A kérdések, játékos feladatok pedig lehetőséget adnak a tartalmas beszélgetésre.

Az interaktív, modern mesét Felföldi Anna élethű és kedves rajzai elevenítik meg. 3-8 éveseknek

GEOMANTIKA BT.

Dr. Danima Damdindorj:

AZ ÉLTETŐ ÉTEK

ARANY SZUTRÁJA

426 oldal

Dr. Danima Damdindorj „Az éltető étek arany szutrája” című könyve egy különleges egészségfilozófiai írás. Rendkívül sajátosak és tanulságosak a mongol fekete asztrológia összefüggései a kozmitológia és bioritmológia terén. Aki tiszteletben tartja saját életét, annak tiszteletben kell tartania a Természetet és annak törvényeit, mert az egészség boldog életalapja a Természet teljes körű tisztelete.

Mindentudók Klubja

Újabb kalandokra indul a Mindentudók Klubja! A Napraforgó Könyvkiadó népszerű sorozatában négy testvér áll a középpontban, akik régész szülei munkája miatt Egyiptomba költöztek, és ott történelmi rejtélyek után kutatnak. A gyerekek – és a csintalan kismajmuk – rendszeresen olyan kalamajkába keverednek, amelyből csak együttműködéssel, együttgondolkodással kerülhetnek ki. Az ifjú olvasókat a

rengeteg illusztráció mellett a színessel kiemelt részek is segítik az olvasásban, sőt, egyes kötetekben történelmi kislexikon vagy titkosírás is segíti a szöveg könnyebb feldolgozását. A legújabb részekben Egyiptom mellett New Yorkba is eljutnak a Mindentudók, hogy ott is ókori kalandokba keveredjenek. Izgalom, nyomozás, humor... Ez a sorozat ráveheti a gyerekeket az önálló olvasásra.

A Kiss József Könyvkiadó ajánlja

**Közszeghy Elemér:
MAGYARORSZÁGI
ÖTVÖSJEGYEK
A KÖZÉPKORTÓL 1867-IG**

**Merkzeichen der
Goldschmiede Ungarns
vom Mittelalter bis 1867**

2. reprint kiadás, 464 oldal, 8479 Ft

A kötet a történelmi Magyarországéhoz tartozó városok szerinti csoportosításban tartalmazza a műkincsek ötvösjegyeit, mestereit, tulajdonosait és egyéb adatait.

Kj Kiss József
Könyvkiadó

www.kissjosefkonyvkiado.hu

Séta az ásványok között
2990 Ft
170 x 240 mm
120 oldal
puhafedeles

Legjobb barátunk
5990 Ft
230 x 294 mm
244 oldal
flexibilis borító

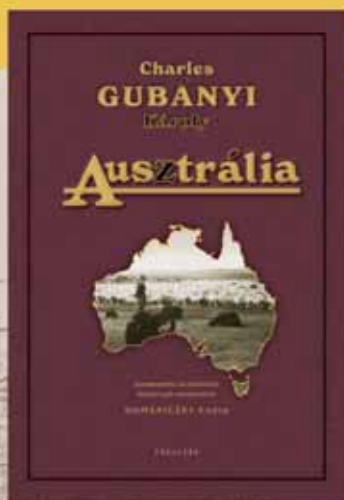
Mindentudók Klubja
2990 Ft
145 x 205 mm
144 oldal
flexibilis borító

napraforgó

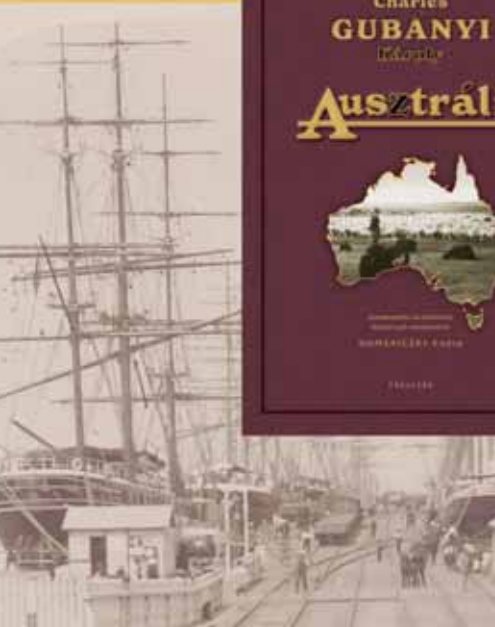
1047 Budapest, Baross u. 91-95. • Telefon: (06-1) 272 1313 • Fax: (06-1) 272 1312 • E-mail: napraforgo@napraforgokiado.hu • www.napraforgokiado.hu

Ausztrália/Australia

Gubányi Károly (1867–1935) magyar mérnök Lóczy Lajos professzor tanítványa volt a Műegyetemen. Édesapja példáját követve vasútépítési vállalkozóként dolgozott előbb Magyarországon, majd külföldön. 1906-ban Ausztráliába utazott az ottani gátak és vasutak tanulmányozására, s szinte azonnal beleszeretett az országba. Elhatározta, hogy könyvet ír erről a nálunk akkor még alig ismert kontinensről. Saját költségén Ausztrália jelentős részét beutazta, könyvtárakban és múzeumokban is gyűjtött anyagot. 1913-ban a honvágy hazahúzta, de már a könyv kéziratával együtt érkezett, amelyet hamarosan díszkiadásban jelentetett meg a Magyar Földrajzi Társaság. Az osztatlan elismeréssel fogadott mű az első, magyar nyelven, tudományos igényvel készült országleírás Ausztráliáról, amelyet az eltelt száz év alatt generációk fedeztek fel újra és újra, de amelynek szerzőjéről mindeddig oly keveset tudunk. Jelen kiadás Gubányi Károly eddig hiányzó életrajza, a könyv keletkezéstörténete mellett az eredeti szöveg kritikai kiadását, valamint angol fordítását is tartalmazza, hogy végre ne csak a magyar, de az ausztrál olvasók is megismerhessék ezt a legendás munkát és szerzőjének kalandos életét.

Gubányi Károly / Gubanyi, Charles:
Ausztrália/Australia
Angolra fordította és a bevezető tanulmányokat írta:
Domaniczky Endre
Fakultás Könyvkiadó, 692 oldal, 7950 Ft

DIGI-BOOK ÚJDONSÁGOK

William Butler Yeats: Ír tündérmesék
208 oldal, 4990 Ft
Az ír szigetet benépesítő hősök, királyok, druidák, manók, koboldok változatosága egyesül a pazar tájakkal, megalkotva ezt a tündérvilágot, ahol a Yeats gondos keze által válogatott mesék játszódnak.

Comtesse de Ségur: Régi francia tündérmesék
256 oldal, 5490 Ft
A jó és a rossz harca, makulátlan, vagy velejükig gonosz hősök és antihősök, emberi sorsokat befolyásoló döntések és következmények elevenednek meg bölcs tanítások pompázatos meserétégébe csomagolva.

B. Czako Andrea: A csend árnyéka
448 oldal, 3990 Ft
Igaz történeten alapuló megrázó tabló a II. világháború lengyel menekültjeiről, a varsói felkelésről, Budapest ostromáról, a falusi béke és a háború kontrasztjáról, keserédes szerelmi történetbe ágyazva.

info@digibook.hu

Etimológiai szótár

Magyar szavak és toldalékok eredete

A kézikönyvet ajánljuk mindazoknak, akiket érdekel szavaink izgalmas, gyakran rejtélyes eredete.

2., javított, bővített kiadás
1033 oldal, 9990 Ft

TINTA KÖNYVKIADÓ
www.tinta.hu, www.tintakiado.hu

„Háborúban mindig van élénkebb periódus”

Beszélgetés Vágvölgyi B. Andrással

Vágvölgyi B. András nem jós, sem kávézaccból, sem csontokból nem mondja meg a jövőt, az aktuálpolitikából viszont már látott eleget ahhoz, hogy regényével szinte megírja, milyen társadalomra számíthatunk. Legújabb kötetéről és a következő hónapokról beszélgettünk.

– Eddigi műveivel szemben talán a *Greed* az, amit nem kapott fel napok alatt a sajtó. Milyen publicitásra számít a megjelenés kapcsán?

– Amikor erről beszélünk, alig két hét telt el azóta, hogy a kötet kijött a nyomdából. A *Greed* egy nagyon sűrű szöveg, nem klasszikus egyestés olvasmány. Ezért nem vagyok megsértődve, hogy eddig nem írtak róla, szerintem fognak még eleget.

– A történet, a regény hol bicskanyitogató, hol biztató – szinte lázadásra buzdít, miközben Oroszország központi helyszín. Megjósolta a feszültséget, ami a mindennapok része lett?

– Ezt a könyvet döntően 2014 és 2018 között írtam Kolozsvárott, tavaly csak simogattam. Az írás első évében foglalták el az oroszok a Krímet Ukrajnától, és ugyancsak ekkor kezdődtek a luhanszki, donyecki szakadárokkal az összecsapások. Én csak annyit tudok, hogy egy folyamatosan, bár nem azonos hófokon zajló háborúban mindig következik egy élénkebb periódus, és ennek az elképzeléséhez nem kell haruspexnek vagy bélijósnek lenni. Ebben a könyvben szerepel Oroszország és más durva konfliktusok is, mint a kokainkartellektől sújtott Mexikó, vagy a NER áldásait élvező Magyarország. Azt gondolom, ez a kötet nem csupán napjaink lenyomata, hanem egyfajta adalék az elmúlt száz, illetve és fokozottabban az utolsó harminc év vonatkozásában.

– Aki olyan jelentős politikatörténeti eseményeket szervezett, mint maga, valahol mégis többet tud a „jövőről”. Tagja volt a Fidesz-nek, az SZDSZ és a Magyar Narancs hetilap alapítója. Hogyan látja az előttünk álló hónapokat?

– Nem vagyok jós, nem tudok többet, bár az említett pártoknál, eseményeknél valóban meghatározó volt a jelenlétem. Mondjuk el, hogy ez a beszélgetés március közepén zajlik, és halványlila elképzelésem sincs, mi lesz áprilisban vagy az azt követő hónapokban. Oroszország még megnyerheti papíron a háborút, de valóságosan elvesztette már az első napon, mikor Ukrajna polgárai – akiknek a fele orosz-ajkú – nem kenyérrrel és sóval fogadták az orosz csapategységeket ősi keleti szláv szokás szerint. Sokat dolgoztam riporterként a kilencvenes évek délszláv háborúiban, ez az ukrán-

orosz háború földrajzilag, történelmileg és jövőbeni társadalomalakító kifizetésében is nagyon más, mondhatnám, hogy „második világháborúsabb” harc. Abban egészen biztos vagyok, hogy Putyinnak sikerült megteremtenie, egységesítenie az ukrán nemzetet, ukránul és oroszul beszélőket egyaránt és 1999 vége óta talán ez az első alkalom, hogy Vlagyimir Vlagyimirovics megbukhat. Orbánnak az ellenzékét sikerült egységesítenie, ma már biztos: kivezetné Magyarországot az Európai Unióból, a NATO-ból, az egész Nyugatból, így, mintegy szembeköppve Szent Istvánt. Én annak drukkolok, hogy ez ne sikerüljön neki.

– Ezért igazságosztó emberekről ír, mondván, ha a politikában már nem találkozunk hiteles karakterekkel, majd a könyve lapjain megismerjük őket?

– A *Greed* figurái nem valós személyek, hanem képzelt karakterek az élet sűrűjéből merítve, nem gondolom, hogy igazságosztók lennének. Viszkszagú magán-detektív, komondorhangú díva, a múltban lappangó sötét titokkal. A *Greed* inkább egy tablókép, egy panó – mint a debreceni Oberster hotelben a nagyfreskó, mely a helyi aktuális notabilitásokat ábrázolja huszárosan, mentében egy 1848-as majálison –, amiben az elmúlt száz, illetve harminc év bizonyos figurái megjelennek és valamit csinálnak.

– A könyvet Saszet Ági emlékének szánta. Mesélne a viszonyukról?

– 2014–18 között Kolozsváron éltem, ahova magánéleti okok miatt kerültem, majd inkább politikai emigránsként tekintettem magamra.

A második 2/3 utáni időszak, addigra teljesen tele lett a retikülöm a NER-rel, ezért egyfajta abszurd groteszkból egy másik fajta abszurd groteszkba menekültem a társadalmi élet tekintetében. Saszet Ági spanyol műfordító és tolmács volt (a Covid második hulláma idején meghalt), barát, jóbarát, aki vállalta azt, hogy egy héten egyszer spanyolórát tart nekem Kolozsváron. Ezek a spanyolórák arról szóltak, hogy valamilyen latin-amerikai szerzőt olvastunk együtt. Először korunk sajnálatosan korán elhunyt irodalmi rock’n’roll-sztárját, a chilei-mexikói-katalán Roberto Bolañót, aztán sok más szerzőt is, alapvetően argentinokat és mexikóiakat. Életemnek ez a szakasza a könyv harmadik részében (ahol egy eredetileg argentinológus egyetemi oktató creativewriting óráit szálazzuk egy szemeszteren keresztül), erőteljesen előkerülnek. Saszet Ági nagy segítségemre volt ebben, halála után egy percig nem volt kétséges, hogy ezt a kötetet neki kell ajánlanom.

– Szeretnék kitérni a borítóra, aminek különlegessége, hogy zenész barátja készítette.

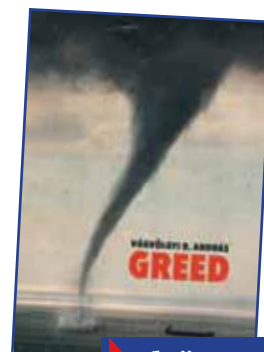
– Jeli Andris barátom valóban kiváló basszusgitáros, bár sajnos a matekmetál Korog együttes mára feloszlott, ahol az utóbbi időben a ritmusszekciót erősítette. Andris viszont polgári foglalkozását tekintve könyvtervező és grafikus is. Egy korábbi kötetem, az 1989 című könyvem második, regényesített verzióját is ő tervezte, szerettem volna, ha a *Greed*-nél folytatjuk az együttműködést.

– A *Greed* egy trilógia része. Mikorra várhatjuk a következő részt?

– A *Greed* valójában önmaga egy trilógia: előtörténet, aztán a három női és három férfikarakter élettörténete, és végül a már említett Argentína-szakértő írás tanfolyama, hogy aztán a kígyó enfarkába harapjon. De jó, hogy mondja, lehetne az 1989 trilógia része is, hiszen van közös karakter, így már tényleg csak egy harmadik könyv hiányzik. Hogy mikorra? Passz!

Vermes Nikolett

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ könyvről

Vágvölgyi B. András:

GREED

Cser Kiadó, 228 oldal, 4995 Ft

Nem periféria

„Azt a Dunántúlt, Pannoniát szeretném fölidézni, ahogy egy rokon és kedves arcot tapintunk végig a sötétben az ujjbegyünkkel – az eltűnt és egyre homályosuló történelmi időkben” – írta Mészöly Miklós *Az én Pannóniám* című kötetéhez, s ki más jutna eszünkbe a pannon táj mitológiája kapcsán, mint e kontinens írója? Legalább olyan fontos azonban befogni tekintetünkkel a szellemi tájat, ahonnan Mészöly is indult, kibontakozott, és lett építő vagy viszállyosabb emberi kapcsolatai révén szimbólumává Pannóniának.

Ha egy kiadó még nevében is azt hordozza: ezért a vidékért jött létre, az több mint értékteremtés – küldetés. A pécsi Pro Pannonia Kiadó és vezetője, Szirtes Gábor évtizedek óta bizonyítja, hogy aligha kerülhetett volna jobb kézbe Pannónia kulturális-irodalmi sorsa – lapozzunk csak a *Jelenben a múlt* című kötet legvégéhez, ahol ott a szerző által elkészített leltár, noha szerencsére még nem „kész”; reméljük, folytatódik.

Szirtes Gábor esszéi javarészt azokat a Pécshez és Dunántúlhoz kötődő alkotókat keltik életre a Mészöly-idézetben megfogalmazott módon, akik nélkül a magyar irodalom mai kánonja egészen másként alakult volna. A szereplők öröksége megkerülhetetlen, és ennek miértjében igazít el bennünket az irodalomtörténész, miközben folyamatosan korrigálja a múlt téves ítéleteit, félreértéseit, olykor csúsztatásait. A dokumentumokon alapuló, tisztázó igényű, mértéktartó és pontos Szirtes-esszék mentesek minden elfogultságtól, legfeljebb az elfogódottság cseng ki olykor a sorokból, ami adott pontokon nagyon is helyénvaló.

A kötet jelentékeny részét teszi ki a mára méltatlanul elfeledett Rajnai László pályájának feldolgozása, legfőképp Várkonyi Nándorral és Kodolányi Jánossal ápolta, hirtelen megromló viszonya, amely meghatározónak bizonyult a Várkonyi és Kodolányi közötti barátság megcsuszamlásában is. A „hírhedt” történet nem vett jó fényt a 2001-ben elhunyt „pécsi remete” – avagy „az új Schöpflin” – Rajnaira, akit amolyan beteges, magának való intrikusként könyvelt el az irodalmi közvélekedés. Szirtes Gábor tanulmányai helyére billentik a mérleget és felgöngyölitik a történet-szálakat, amelyek Rajnai Kodolányi-monográfiájától indulnak, és a

nagy író végzetes megsértődése kuszálja őket össze – Várkonyit is érintve. Pedig Várkonyi a maga kiegyenlítő, békítő attitűdjével igyekezett fellépni ekkor is – miként tette azt oly sokszor az általa alapított Sorsunk folyóiratot ért támadások során, derül ki immár egy másik, a nagy irodalom-szervező „válságkezelési” eljárásait feldolgozó tanulmányból. Hiába, szűri le az ember a történetek olvastán, a pannon vidék irodalmi élete sem volt kisebb csatatér, mint másutt. Ki tudja, nem a sors óvta-e meg Weöres Sándort, hogy a többek közt Takáts Gyulával és Tatay Sándorral tervezgetett *Őrtorony* nem indult el? – töprenghetünk el a Weöres és Pécs viszonyáról szóló tanulmányt olvasva, hiszen a Weöres-művekben is megjelenő Pécs-élmények (amelyeket oly gondosan vesz itt számba Szirtes) valószínűleg másként alakultak volna, ha a költő maga is folyóiratot alapít.

S ha már nagy pécsiek: Csorba Győző, Takáts Gyula, Tüskés Tibor – az ő sorsuk is alaposan dokumentáltatik a kötet lapjain. Adja magát közös motívumként életművük naplószerűsége vagy konkrétan az alkotók naplói, levelei, amelyeknek Szirtes Gábor nemcsak kiadója (a Pro Pannoniát egyébként épp Tüskés Tibortól vette át, amiről nagyon szépen vall a kötetben), de kutatója és talán legjobb ismerője is. Megrendítő olvasni a szemelvényekben Tüskés Tibor fokozatos kiábrándulásáról, az irodalmi élettől való elidegenedéséről – amelyhez, lám, akaratlanul még Mészöly is hozzátette a magáét, amikor *Mert Pécs valóban urbs volt* című írásában „megfeledezett” a *Jelenkor* Tüskés neve fémjelzte hatvanas évekbeli korszakáról, holott épp Tüskés közölte az *Ablakmosót* – mutat rá Szirtes Gábor. Csorba Győző levelezése Takáts Gyulával és Fodor Andrással (Fodor szintén állandó szereplője e dunántúli történeteknek) „nemcsak alkotói és emberi kapcsolatok hú tükre – fogalmaz a szerző –, hanem

a szellemi periféria, a »vidék« jelentős kulturális központjainak szellemi életébe bepillantást nyújtó irodalmi dokumentuma is”. És kevés lélekemelőbb élmény van annál, ahogy Takáts Gyula számára a bala-tongyöröki Bece, Becehegy az élet derűjének, a minden tragédián felülkerekedő és a „mesterét is túlélő vers örökkévalóságának” a mitikus helyszínévé válik – így gazdagítva a pannon mitológiát, amelynek ezúttal Berzsenyi az origója.

A hagyatékok feldolgozása – végezze ezt akár kiadóként, akár irodalomtudósként Szirtes Gábor, noha a két vállalás szorosan összefügg – épp a fentiek miatt nélkülözhetetlen munka: a kötet tanulmányai ugyanis kirajzolják az irodalmi élet saját bőre alatt futó erejét, annak minden apró kis ágával és kapcsolódási pontjával, rámutatva, hogy múlt és jelen nem szétválasztható. (Ezért telitalálat a kötet címe is.) S hogy ez még hangsúlyosabban igaz legyen, a kötet záróciklusában épp úgy megfér egymás mellett az 1981-ben Torontóban elhunyt Fáy Ferenc háború utáni versciklusának méltatása és a nagykanizsai Pék Pál búcsúztatása, amiképp a határon túli vidékekről hírt adó tanulmányok: a ma Angliában élő Gömöri György egykori álnevének története és a szlovéniai Göncz László regényeinek értékelése.

Mint már említettük is, Szirtes Gábor – szerencsére – nem titkolja, hogy élő, személyes köze van a kutatót életművekhez. Ezek a sokszor csak elejtett kis megjegyzések adják a kötet tényeken is túlmutató hitelességét, őszinteségét: legyen az egy autóstáskába rejtett Csú Fu-vers Takáts Gyulától, vagy egy valamikori bányatelepi kisfiú felnőttkorába is magával vitt élményei az emberi nagyságról.

Laik Eszter

▶ könyvről

Szirtes Gábor:

JELENBEN A MÚLT
Esszék, tanulmányok.

Pro Pannonia Kiadó, 240 oldal, 2750 Ft

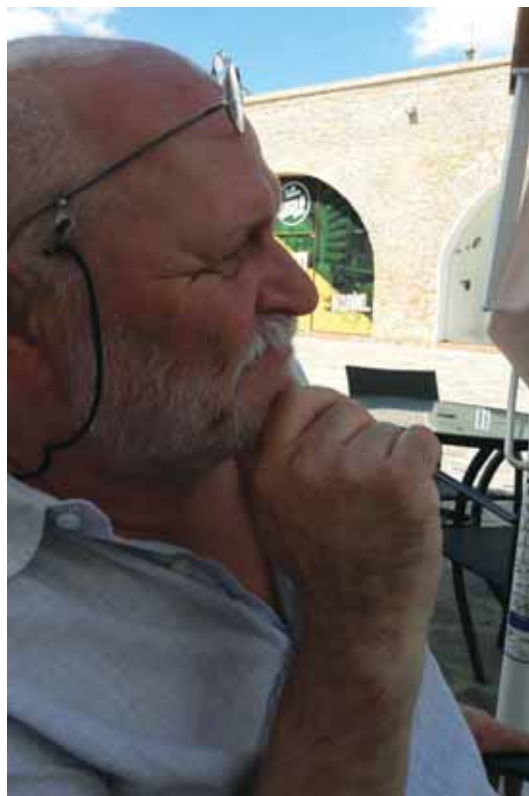
„Én írtam, de a tollam Ajuszi fogta”

Interjú Kőrössi P. Józseffel

Ajuszi nyolcvanhat múlt, én hatvanhét leszek. Soha ennyi időt nem töltöttünk együtt – kicsi gyerekkorom óta. És nem beszélgettünk ennyit soha, legfeljebb magzatkoromban. Önként vállalt karanténunkban én soha, vagy csak ritkán kérdeztem. Eleinte nem beszélt, később napi egy-egy alkalommal kiömlött belőle a szó.

– „Regényt lehetne írni az életemből. Az enyémből két regényt” – mondja az író édesanyja az *Ajuszi* című könyvben. A naplószerű beszélgetésfolyamban összefonódik múlt, jelen. A nagyváradi gyerekkor, születések, temetések, kenyérdagasztás, disznóvágás, a „Tosnájder” nevű kötéltáncos – és sorolhatnám, miközben ott van a személyes történelem... A történetmesélés ősidők óta az egyik legfőbb emberi tevékenység, szórakoztat, segít túlélni. Mi volt a szándékod, amikor elkezdted írni a beszélgetéseket?

– A véletlen hozta úgy, hogy minden addiginál több időt tölthettünk együtt nálam egy kis faluban, ahova jó pár éve költöztem. Anyám, aki ennek a könyvnek a kedvéért lett Ajuszi, mindig nagy mesélő volt. Anélkül, hogy nosztalgizáznék, nem feledhettem azokat a téli napokat, amikor a vaskályha mellett ültük őt körbe és nemcsak nekünk, a saját gyermekeinek, hanem a szomszédból átcsavargott kölyköknek is felolvasott. De az volt az igazi, amikor a saját gyerekkorának kiszínezett történeteit osztotta meg. Most is ezt tette, én pedig éltem az alkalommal és terelgettem az emlékeit, majd pedig a közös ebédek után emlékezetből le is jegyeztem. Ha elkészültem egy résszel, kinyomtattam és a kezébe adtam. Többnyire azt mondta, hogy én nem olyan jól emlékszem, mint ő. De hát még van időm pontosabban emlékezni, mert szemben az ő nyolcvanhat-nyolcvannyolc évével én még csak hatvanhat, hatvankilenc éves vagyok. Ebből kiderül, hogy összesen csaknem két évet töltöttünk egymás mellé „zárván”. Gyakran volt az az érzésem, hogy fabulál, látja rajtam, hogy élvezem, és akkor még csavar egyet a történeten, ezzel is szórakoztat. Olyan dolgokat is saját, megélt élményként ad elő, amelyek

idején még nem is élt. Ilyen a Monarchia szerte hírhedt kötéltáncos, „Tosnájder” története is. Szórakoztattuk egymást úgy, hogy közben ismerkedtünk egymással, én pedig először találkozhattam az ő kisvárosi, háborús, egyáltalán nem mindig vidám kisgyerek korával is...

– **Az életrajzi munka egyre jelentősebb a pszichológiában, krízishelyzetben a családtörténet felfedése gyógyító lehet. Mit gondolsz erről?**

– Én ajándékba kaptam tőle az ő élettörténetét, erre senki nem számított, az unokái sem, akik most ugyan ki voltak zárva az életemből, de korábban, amikor még egy egészségesebb világban éltünk, ők is gyakran meséltették, és hahotázva hallgatták. A humorát, vicces szemléletét mára is megtartotta, amint a bölcsességét, a huncutságát is. Arra jöttem rá, hogy a hosszú életnek akkor van hetven fölött is értelme, ha az ember el tudja szórakoztatni magát. Ajuszi nem-

csak saját magát szórakoztatja, hanem engem is, és egészen biztos vagyok abban, hogy tudta is, hogy ezzel, az ő dumájával lesz értelme annak, hogy egymás mellé öregedtünk. Csavar az ő életében, hogy nemcsak neki van ikertestvére, hanem két idősebb testvére is iker, és azok is kétpejtűek. Azok Ajuszihoz képest fiatalon, alig hetvenvalahány évesen haltak meg, de az ő édesanyja, az én nagyanyám csaknem száz évet élt.

– **„Te is hozzám öregedtél, fájnak az ízületeid, már olyan lassan gondolkodsz, mint én. Nincs már meg az a tizenkilenc év köztem és közted” – pendíti meg Ajuszi, az öregedés, elmúlás témáját, s mint mindig, itt is egy kis humorral fűszerezve. Írod is, hogy „Ajuszi az egyik legvagányabb csajszi a világon. ...az egyik legkeményebb ember, akivel sikerült csaknem egy életet leélnem – nélküle. De egy ideje minden megváltozott, összehozott bennünket a »vírus«.” Nos, ha nincs vírus, talán nem is született volna meg a könyv?**

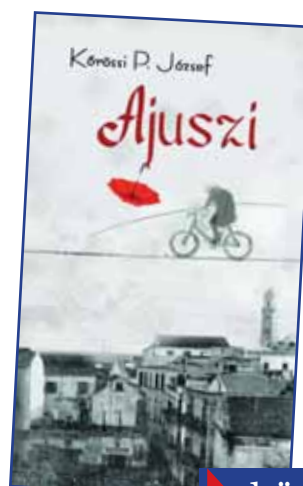
– Igen, ha nincs járvány nem lett volna idő és alkalom arra, hogy felfedezzem az anyámat, s Ajuszit teremtsek a legviccesebb öregasszonyból, akivel találkozhattam. Ne felejtjük el: azelőtt több mint harmincöt-negyven éven keresztül alig-alig találkoztunk, s pláne nem hallgattuk ilyen figyelmesen egymás, nem mindig csak szórakoztató meséit.

– **A kötet már kézbe fogható. Mit szól hozzá a címszerplő?**

– Most éppen ismét nem nálam lakik. Nyolcvannyolcadik születésnapjára elvittem neki, kézbe vette, majd azonnal letette maga elé az asztalra, távolról rá-rásandított, majd azt mondta: „Na, elhozta?!”

Szepesi Dóra

Fotó: Lóránt Lujza

▶ **könyvről**

Kőrössi P. József:

AJUSZI

Noran-Libro Kiadó, 280 oldal, 3490 Ft

Reményteljes várakozás

Bölcsföldi András református lelkész az irodalom szerelmese, teológusok generációit vezette be a magyar novellák világába, a Művészetek Völgyében a református udvar házigazdája, ahol ugyancsak kiemelt helyet kap évről évre az irodalom. A Kálvin Kiadónál *Húsvét közelében* címmel az ünnepre hangoló böjti időszakban jelent meg harmadik novellaválogatása (korábban a reformáció öt évszázadának novelláiból válogatott és adventi-karácsonyi antológiát is szerkesztett már), klasszikus és kortárs, ismert és megismerésre méltó szerzők írásaiból állította össze az öt fejezetre osztott kis könyvecskét.

Azért izgalmas műfaj az antológia, mert a szerkesztő szabad kezet kap, a témához kötöttségen kívül csupán az irodalmiság szempontja kérhető számon rajta: nem az számít, ki írta a novellát, hanem hogy jó-e a szöveg, működik-e, helyet ad-e különböző olvasatoknak. Így aztán a *Húsvét közelében* kötetben jól megfér egymás mellett például Szabó Dezső és Lázár Ervin, Dezső Anna és Pálkás Mihály egy-egy műve. Izgalmas látni, hogyan kapcsolódnak ezek a szövegek a témához, hogyan beszélgetnek egymással és az olvasóval. Persze van olyan történet is, amelyet első olvasásra furcsának, meghökkentőnek tartunk, ilyenkor jó, ha az előszóban elhangzó szerkesztői biztatás visszhangzik a fülünkben: „mélyedjünk el annak a látásmódnak a szemléletében, amit olvasunk, ne hozzunk gyors ítéletet, hanem engedjük be az írók nézőpontját, gyúrjuk át magunkban.”

Húsvéthoz könnyebb kapcsolódnunk, még, aki a keresztyénséghez lazábban kötődik, azt is megérinti a feltámadás misztériuma. A pünkösddel nehezebben találunk kapcsolódást: örülünk a korányári hosszú hétvégének, de hogy mit ünnepelnek ekkor a keresztyének, azt kevesen tudják, értik. Nyitott lélekkel olvasva az áldozócsüdtörtéki és pünkösdi történeteket, közel jöhet hozzánk a mennybemenetel és az egyház születésének két évezredes titka. A kötet ünnepre hangolt szerkezetében új értelmet nyer a profán és a szent. Demeter Adél-Hajnalka történetének (*Falun szép a természet*) kamaszhőse egy kocsmai helyzetben látja meg a szentséget; Lázár Ervin *Tűz* című novellájában pedig, Prométheusz történetének parafrázisán keresztül ébreszti rá az olvasót arra, milyen fontos szerepe van az ember lelkében lángoló isteni

eredetű belső tűznek, ami kimondatlanul is a Szentlélekre utal.

A kötet szövegei segítenek ráhangolódni az ünnep(ek)re: a húsvéti feltámadás reményteljes várakozására, a pünkösdi lelkesítő örömeire. Így válik az irodalom találkozássá: a szöveggel, a szerző nézőpontjával, a témával és önmagunkkal.

Pompör Zoltán

HÚSVÉT KÖZELÉBEN

Magyar írók novellái böjttől pünkösdig

Szerkesztette Böcsföldi András

Kálvin Kiadó, 176 oldal, 2500 Ft

A „terápiás” kapcsolat

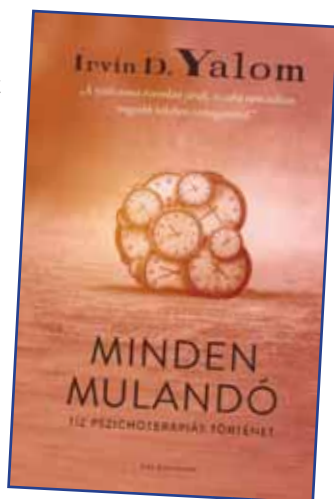
Különösen nehéz időszakon megy keresztül most az emberiség. Járvány, bezártság, háború... Veszteségek és félelmek. Bizonytalan és kiszámíthatatlan hétköznapok, és meghatározhatatlan jövő. Ami ellenben változatlan és múlhatatlan, az hogy bármi történjék is a világban, mindenki keresi benne a saját útját, álmait, kapaszkodóit.

Yalom írásait mindig is szerettem, mivel gyakorló pszichiáterként, és íróként is, a lét lényegén tudja tartani a tekintetét, írásai a saját életünkben való jelenlét és a szembenézés fontosságát sugározzák.

Azoknak az ismerőseimnek szoktam ajánlani a könyvét, akik nyitottak az emberi psziché rezdüléseire; építő, néha romboló folyamataira, akik hisznek abban, hogy minden helyzetben lehet, sőt, kell is fejlődni, mert az élet egy soha véget nem érő tanulási és éresi folyamat, amihez éber tudatosság és elfogadó, jelenlevő (ön)szeretet szükséges.

A kötet tíz pszichoterápiás történetet ír le, amelyek nem sorolhatóak be a hagyományos kategóriákba, mindegyik egy-egy egzisztenciális problémát jár körül, igen árnyaltan és széles spektrumon. Bizonyára mindegyikünk talál benne olyan helyzeteket, amelyek megszólítják, kérdéseket, amik benne is keringenek, és talán olyan mondatokat, gondolatokat is, amik segítenek megvilágítani eddig homályban lévő területeket és jó esetben segítik a feljebb, kijebb lépést is, a fejlődést.

Izgalmas szerzői szándék volt a kötet összeállítása során, hogy olyan emberi történetek kerültek bemutatásra, melyekben a terápia

felhasználásának módja nem volt előrelátható. Azok az itt olvasható egyedi megközelítési szempontok, írja maga a szerző, nem találhatók meg egyetlen terápiás tankönyvben sem, mivel a legfontosabb fejlődést generáló faktor maga a terápiás „kapcsolat” volt, és az egyén előre nem következtethető, megoldást segítő felismerései.

Ki nem mondott érzelmek, meg nem élt életek, félelmek, múltban való elakadások, töredezett valóságéret, írói, alkotói válság, egy terapeuta szakmai felismerései (a diagnózis ronthatja és torzítja a megértést a privát életében), a halállal, öregedéssel való szembenézés, az extrém szexuális vágy vagy éppen az önszeretet képességének hiánya, amikor mégis számtalan embert szeretsz, segítesz ilyen hiányállapotban, mind-mind felvillannak előttünk.

A közös pont mindegyik történetben, hogy felhívja a figyelmet arra, mennyire fontos az itt és most fókuszának alkalmazása, és hogy mennyivel fontosabb, akár egy terápián, akár a hétköznapi létezés során, a másik ember humanisztikus-holisztikus megközelítése, az értő és megértő elfogadás; a gyógyítás, gyógyulás ugyanis soha nem egy adott cselekvés, hanem egy jelenlevő élő folyamat, amit egymással és egymásért is tehetünk.

Talán ennek a gondolatnak a megértése az, amit Yalom ezzel a könyvével nekünk, és mi egymásnak adhatunk.

Illényi Mária

Irvin D. Yalom:

MINDEN MULANDÓ

Tíz pszichoterápiás történet

Park Könyvkiadó, 4499 Ft, 224 oldal

A sakk az életek játszója

Beszélgetés Sándor Ivánnal

A Kossuth-díjas *Sándor Iván* legújabb regényének története egyetlen sakkjátzma köré épül, mégis ahogy egyre tovább jutunk az oldalakon, úgy zuhanunk bele akaratlanul is a múltba, az elmúlt évszázad jól ismert történelmi eseményeibe, vagy éppen éljük újra felmenőink megörökölt évtizedeit. Mert ez a bizonyos sakkparti, maga a mindenkorai élet. A frissen megjelent *Szakadékjátzma* hátborzongatóan hatásos szimbolikája kapcsán beszélgettem az idén 92 éves szerzővel a világ korabeli és jelenlegi eseményeiről, okokról és okozatokról, használható életfilozófiákról, döntésekről és kilátásokról.

– **Mi ihleti meg általában, miből születik egy regény ötlete, s mi hozta ezúttal a fiúk történetét?**

– Nincs pillanatnyi döntés. Kilencvenkét éves vagyok. A huszadik, a huszonegyedik század történelmi összecsapásairól, háborúiról, az elnyomásról, a hatalmi harcokról és hatásukról az emberi helyzetre vannak tapasztalataim. A kelecékről, a választutakról. A szellem embereinek küzdelmeiről. Arról, hogy az ember arra is képes, hogy elpusztítsa önmagát. Regényem egyik alakja kérdezi: Mi van itt? Mi ez az egész? Ezt kérdezem én is. Próbálok az olvasó számára választ találni.

– **Regényében a szűkszavúság, rövid mondatok, pattogós ritmus a jellemző. Ez a megírt játzma üteme, netán az életé vagy „csupán” feszültségkeltési eszköz?**

– A nagy életjátzma ritmusa. Néha egyetlen mondatban, akár egyetlen szóban sűrűsödnek az események. Egyetlen nap történetét írom, de ebben az egyetlen napban benne vannak alakjaim, felmenők félévszázados történetei. Mögöttük a történelem eseményvilága. Ez sűrítést kíván.

– **Izgalmas a tördelése is a szövegnek. Van konkrét célja, üzenete ennek a formai szokatlanságnak?**

– Nem használok írásjeleket a bekezdések végén. Kisbetűvel indítom az új bekezdéseket. Mindent egységben látok. A huszonegyedik században elveszett az egységben látás, pedig az emberi sors minden pillanatát meghatározzák a világesemények, az ország sorsa. A szülőktől örökölték, a társkapcsolatok, a célok, a kelecék. Az egységben látást szolgálja a szövegritmus, a szűkszavúság.

– **Ha a sakkjátzma lehet az életút egyfajta**

metaforája, akkor ki a főszereplő, Kerekes Endre ebben a szimbolikában?

– Nincs főszereplő. Együttes van, külön-külön szólamokkal, de az összhangzás közös. A három barát, miközben külön úton jár, ugyanazon a személyes és univerzális pályán jár-ke, ami az életük tér-ideje.

– **Szeret sakkozni? Vagy miképpen jött éppen ez a tevékenység a könyv vezető témájaként?**

– Fiatalon sakkoztam. Valóban, mint az eddigiekből kiderül, a regényben a sakk az életek játszója.

– **92 éves idén, tulajdonképpen átélte a 20. század történelmének a nagy részét. Alkalmazta valaha az életében azt az életstratégiai elvet, amiről a regénybeli Aljechin-interjúban esik szó?**

– Aljechin az első orosz világbajnok volt. A regényben egy interjúban elmondja, hogy a különböző elnyomó hatalmak hányszor internálták. A táborokban önmagával játszott. Fejben. Hat lépés világgal, hat válasz sötéttel, visszabontva mindig az előző lépésekre. Így alakította ki a képzeletbeli ellenfelek gondolkodásának struktúráját, s ebből következtetett a várható újabb lépéseire. Ez a „technika” a történelmi eseményekre is alkalmazható. Egy-egy ország, hatalom „lépéseit” nem érthetjük meg az előzmények struktúrája nélkül. Így vagyunk ezzel napjainkban is. A regényem 2019 végén fejeződik be. De az ese-

mények struktúrájából az olvasó megérezheti, mi jön 2022-re.

– **Bele szokta írni saját magát a szereplői jellemébe, életébe, gondolkodásába?**

– A tapasztalataimat írom bele. Sokféle élethelyzetet ismertem meg. Sokféle emberi tulajdonsággal találkoztam. Ezeket felhasználom alakjaim és történeteik fordulataiban. De először kidolgozom a figurákat. Családi háttérüket, törekvéseiket. Innen vezetem tovább a sorsukat, mert bármennyi tapasztalatot építem az úton létükbe, a sorsuk most már az ő választásaik szerint alakul.

– **Egyedülállóan különleges korrajz a *Szakadékjátzma*. Milyen érzés volt életre kelteni a regényben megelevenített időszakot?**

– Ez folyamatos szembenézést kívánt az elmúlt majd száz év eseményeivel, hatásukra a mindennapokra, alakjaim sorsára: ki hogyan dönt az életkelepcékben. A regény azal kezdődik, hogy nagy pelyhekben hull a hó. És hull-hull mindvégig. Eltakarja, ami valójában „van”. A nem látható mögé figyelve dolgoztam.

– **Kerekes Endre és két barátja történetében erős az orosz vonatkozás. Mennyire ihlette meg esetleg egy következő regényét a most zajló konfliktus?**

– A máról szóló esszéken dolgozom. A regényben a három barát egyike sakkversenyen vesz részt 1980-ban Moszkvában. Ellátogat a híres Taganka Színházba Csehov Három nővéreinek előadására. Tanúja, amint az Igazgató, akit a nagy rendező Ljubimovról mintáztam, így instruálja előadás előtt a Versinyint játszó színészt: mikor a végén megszólal a katonazene és belépsz, azt érezd, hogy nem le-

het. Nem lehet, hogy mindig így, katonák között. Nem lehet, hogy a gyerekeink, az unokáink is ilyen világban nőjenek fel. És ma? 2022 tavaszán? Látjuk, hogy: LEHET. Ez a szakadékjátzma.

Kurcz Orsi

Fotó: Debreczeni Fanni

▶ könyvről

Sándor Iván:
SZAKADÉKJÁTZMA
Magvető Kiadó, 196 oldal, 3699 Ft

Iskola az időtlenségben

Fojtogató légkörbe csöppenünk, ha be tesszük a lábunkat *Peter Høeg* dán író regényének képzeletbeli nevelési intézményébe, ahol három kamasz sorsa tárul fel előttünk. Ebben az internátusban semmi sem szokványos: a jómódú elit gyermekei együtt járnak ide hátrányos helyzetűekkel, tehetségesek a sérültekkel, bejárósok a bentlakókkal, miközben az érintkezés tilos a más-más osztályba járók, valamint lányok és fiúk között, az intézmény pedig leginkább börtönkeretek között és börtönkísérletként működik: az igazgató és egykét társa a hivatalos szervek utasítására titkos kísérleteket folytatnak sajátos nevelési módszereikkel. A diákok megfigyelése, életük mozzanatainak detektálása már-már a gondolatok szintjéig hatol.

Høeg regényében a félelem és annak kiváló eszköze: a büntetés az úr és a szervezőérő.

„Annak, aki fél, már az is szabadság, hogy nem büntetik meg” – fogalmaz egy helyen a regény egyik szereplője. De vajon mitől, miért is kell kordában tartani ezeket a diákokat? Vajon minek a rendje dőlne itt meg az esetleges kihágásokkal? A szürreális díszletek között játszódó, nem kevésbé szürreális történet mögött könnyen felfedezhető a nevelődési vagy kulcsregények európai hagyománya, amelyben a parabolisztikus társadalomkritika egy fegyelmező erő hatalma alá rendelt zárt közösség mindennapi életén keresztül

bomlik ki, gondolhatunk itt Hermann Hesse *Üvegyöngyjátékára*, Thomas Mann *Varázshegyére*, Orwell regényeire, és természetesen Ottlik *Iskolájára*. A dán író az elődökhöz képest elmozdul a modern filozófiai disztópiák, sci-fik világa felé, amikor is az ember kiszolgáltatott kísérleti lényként csöppen a hatalom markába, hogy az megvalósítsa álmait, márpedig az efféle „álmok” semmi jót nem ígérnek. S bár a magyar olvasó vélhetőleg kevés ismerettel bír a hetvenes vagy kilencvenes évek Dániájának szociokulturális háttéről – a regényidő folyamatosan változik, „villózik” a történet során –, Peter Høeg valami sokkal általánosabbról beszél ebben a nyomasztó parabolában, amelynek középpontjába az időt állítja: a szabadulás kulcsát. Kamasz hősei az idő értelmét keresve és kísérletet téve annak visszaállítására szegülnek szembe a terrortal, hogy napvilágra kerüljön az igazság, és megtalálják önmaguk helyüket is a kiközösített világban.

A szofisztikáltan szerkesztett, komoly filozófiai és pszichológiai apparátust mozgató regény nem kecsegtet könnyű befogadói élménnyel – vállalni kell hozzá az utazást az emberi elme mélyrétegeibe.

Laik Eszter

Peter Høeg:
MEGMENTHETŐK?
Fordította: Soós Anita
Typotex Kiadó, 272 oldal, 3500 Ft

Aki kíváncsi...

Dicsértük már itt a Könyvhétben az MMA Kiadó *Pars pro toto* sorozatát, melynek darabjaiban a művészetelmélet, művészetfilozófia legizgalmasabb témáit feszegetik nemzetközi hírű, rangos alkotók. Ezúttal Michał Paweł Markowski lengyel irodalomtörténész *A kíváncsiság anatómiája* című kötetét vehetjük kézbe magyarul, amely bár bő húsz éve jelent meg a szerző anyanyelvén, érvényéből mit sem veszített, sőt: a posztmodern posztkorszakából újraértelmezve ezredfordulás kíváncsiságunkat és várankozásainkat meglepően új összefüggések tárulnak fel.

Markowski nem a kíváncsiság kultúrtörténetét írta itt meg – épphogy hiányolja egy ilyen mű meglétét –, hanem, ahogy a cím is eligazít, olyasféle anatómiát dolgoz ki, amely által egységbe szerkeszti a téma irodalomelméleti, filozófiai és antropológiai vetületeit. Könyve elején azért mégiscsak részünk lehet egy kis művelődéstörténeti utazásban, s ezzel remekül „behúzza” az általános érdeklődésű olvasót is, akit elbűvöl a visszatekintés, hogy az ókortól a modernitásig hogyan viszonyultak egy-egy században az emberi kíváncsisághoz, kezdve a kíváncsiskodás és a szellemi kíváncsiság antik megkülönböztetésétől a keresztény tiltásokon át a 17. században megjelenő enciklopédikus rendezőelvek megjelenéséig, majd a furcsaságokat bemutató gyűjtemé-

nyekig és Wunderkammerekig. Innen evezünk át a megkonstruált alkotások vizeire: az író alakja mint a kíváncsiság kielégítésének letéteményese, s vele a fikció megjelenése merőben új fordulatot hozott az emberi kultúrában.

Markowski a humán kíváncsiság első tárgyi reprezentációiként a múzeumok őstét, a gyűjteményeket tekinti, azaz önmagát pontosítva a szimulákrum meghatározásnál köt ki: a gyűjtemény a valóság illúziója. Kötete irodalomelméleti tárgyú esszéi is a valóság megismerhetőségét (a kíváncsiság „motorját”) firtatják, legyen szó akár a teoretikusból regényíróvá előlépő szerzőkről, mindenekelőtt Umberto Ecoról, a képzeletet a tudatos és tudattalan nyelvi egysége felé elmozdító William Blake-ről, a szókratészi és a modern ironiáról, az *Ezeregyéjszaka* narrációelméleti örökségéről, és amit külön emeljük ki: az unalom filozófiájáról – pazar megoldás, hogy Markowski egyszerre vizsgálja az érem két oldalát, és egyazon (szöveg)testként kezeli a kíváncsiság és az unalom anatómiáját. Mindeközben zseniális meglátásokkal és mondatokkal kényezteti az olvasót, például, hogy a jelen bulvársajtója egyfajta „csuklása” a korabeli csodakamráknak, hogy az amerikai Disneyland nem más, mint kulturális pornográfia, vagy hogy „az unalom nem definiálható, mivel nem tudható, honnan támad”. Annyi bizonyos: sem unatkozni nem fogunk Markowski olvasása közben, sem kíváncsiságunk nem marad kielégítetlen.

Laik Eszter

Michał Paweł Markowski:
A KÍVÁNCISISÁG ANATÓMIÁJA
Fordította: Szathmáry István
MMA Kiadó, 280 oldal, 4200 Ft

Farkasok – a hölgyek dicsérete

Szilágyi István meséli a *Wolfpista – Vadak között szabadon* – Állatvédő a vadállatok között című, dr. Fodor Kingával közösen írt, most megjelent könyvében (Open Books Kiadó), hogy már kezdett visszahúzódni az emberektől csaknem huszonöt évi állatvédő munka után, és „kapóra jött”, hogy párnapos farkaskölyköket kezdett gondozni.

– Állatvédőként miért távolodott el az emberektől?

Szilágyi István: – Tudja, amikor az ember egy ilyen tevékenységbe belefog – megélhetést biztosító munka mellett, mert az állatvédelem nem egy fizetett foglalkozás –, nagyon élvezzi, hogy segíthet. De évtizedek során, ha folyamatosan azt látja, hogy emberek rosszul, bután tartanak, sőt kínoznak állatokat, és sokszor nemcsak ezeket az állatokat, hanem embereket is ki kellene menteni mellőlük, akkor ez végeláthatatlan küzdelemmé válik, amibe belefásul.

– Sok megdöbbenő, meglepő tény derül ki könyvükből állatkerti vadállatokról, például farkasokról, medvékről. A farkasok ott is szigorú falkatörvények szerint élnek, nem szelídíthetők kutyákká, a medvék is veszélyes vadállatok maradnak, még ha elfogadják is maguk körül azt az embert, aki kölyökkoruk óta táplálta, nevelte őket.

Sz. I.: – A Predátor Program, amit a Veregyházi Medveotthonban csinálunk, éppen arról szól, hogy megváltoztassuk azokat a téves elképzeléseket, amelyeket sokan az internetről, a filmekből szereznek vadállatokról. A leggyakoribb, hogy emberi tulajdonságokkal ruházzák fel őket, vagy, például a farkasokat csillámpónis aranyos lényeknek látják, ami teljesen hamis kép. A farkasok saját, szigorú törvényeik szerint élnek, amelyeket mindig betartanak. Mondhatnám, ebben jobbak az embereknél.

– Tíz év alatt kétszer is megtámadták az ön által nevelt farkasok, olvasom a könyvben.

Sz. I.: – Ez normális ok-okozati összefüggés miatt történt. Nem voltam következetes a gesztusaimban, amit az állat azonnal észrevett, és „figyelmeztetett”. Nagyobb baj szerencsére nem lett belőle.

– Az említett Predátor Program látogatóiról sok jó és rossz tapasztalat alapján írnak.

Sz. I.: – Bármily furcsa, nehezen szembesülnek például azzal – főként a szülők –, hogy egy ragadozó húst eszik. De leginkább nincsenek tisztában alapvető szabályokkal. Sokan nem féltik a gyerekeiket állati támadástól vagy betegségtől, előfordult, hogy fakanalat nyalattak medvével aztán a gyerekükkel és így tovább. Ilyenkor persze közbe kell lépnek.

Fodor Kinga: – A program sikerének titka, hogy csodálatos dolog Istvánt ott látni a vadállatokkal,

de a nézők nincsenek tisztában azzal, hogy mennyi szakértelem kell ehhez és milyen veszélyes, mert például még ő is fél bemenni az állatok közé. És a látogatók úgy gondolják, erre ők is képesek, holott nem titkolja el, hogy őt megharapták és bármikor akár meg is ölhetik.

Sz. I.: – Állatok kapcsán mostanában meg szoktam kérdezni a látogatóktól: önöknél ki a főnök otthon? Egy-két nő fölteszi a kezét, férfi mutogat a feleségére, de a többség hallgat. Próbálok stand-uposan emancipálni a nőket, mert nagyon fontos szerep az övék, de így van ez a vadállatoknál is. Sokan azt hiszik, a farkasoknál az alfahím a főnök, holott a nőstények dominanciája a meghatározó. A párzasi időszakban is. Noha farkasokról szóló előadást tartok, valójában emberekről is beszélek ilyenkor.

– Fontos részlet a könyvükből: „az állatvédelemhez józan belátáson alapuló, szélsőségektől mentes gondolkodás szükséges... állat és ember érdekeinek együttes érvényesítése”. Hogyan látják a hazai állatvédelem helyzetét?

F. K.: – István 25 évig gyakorló állatvédő volt, én inkább a háttérből segítettem állatorvosként az állatvédők munkáját, most pedig az egyetemen az állatvédelmi tanszékot vezetem. Mintha kicsit elmozdulna a helyzet jó irányban. Nemcsak szeretni kell az állatokat, nemcsak érzélem kell az állatvédelemhez, hanem szakértelem is. Fel kell is-

merni például egy állatkísérletnél, hol van az a pont, amikor már etikátlan tovább menni, és hol van az, aminek a Covid elleni vakcinát köszönhetjük. Paul McCartney mondta, ha üvegfal választaná el a vágóhidakat a külvilágtól, mindenki vegetáriánus lenne. Az állatvédelmet is függöny választja el a külvilágtól: a szakértelem. De mivel érzelmeket kelt, sokan úgy gondolják, hogy hitelesen meg tudnak ítélni minden állatvédelmi esetet. Holott nem így van. Az állatvédelem ugyanis nemcsak érzelmi kérdés, hanem etikai kötelesség, emellett pedig nagyon fontos társadalmi, közegészségügyi és gazdasági kihatásokkal és következményekkel is járhat.

Sz. I.: – A problémát szélesebb perspektívában is látni kell, nemcsak egy-egy állat esetében. Itt van például a cirkuszi vadállatok ügye, amit a könyvben is említünk. Már húsz uniós tagállamban tilos fellejtetni őket. Csakhogy nem talicskáról beszélünk, amit falhoz lehet tolni, ha már nincs rá szükség. Egy elefánt 50-60 évig él, és száz elefánt dolgozott az említett húsz tilalmi listás országban. Mi lesz a sorsuk? Az ember által fölnevelt elefánt vagy oroszlán nem engedhető szabadjára Afrikában vagy Ázsiában, mint sokan gondolják, mert nem életképes ott és csak bajt okoz. Mindezt ésszerűen kell végiggondolni.

– Fölmerült korábban, hogy nálunk is legyen állatrendőrség. Nem valósult meg.

Sz. I.: – Azért nem, mert előbb szakmává kellene válnia az állatvédelemnek. Ez nemcsak pénzkérdés. Amerika több államában működik állatrendőrség, a houstoniról láthatunk a tévében. Ennek hatására sokan akarnának nálunk állatrendőrök lenni, hogy hatalmas autókkal a tethelyre menjenek és bilincsbe verjék az elkövetőt – csakhogy ez nem ilyen egyszerű.

– Miért nem lehet szakma nálunk az állatvédelem?

F. K.: – Lehet és lesz is, de egyelőre hazánkban még nem adottak a feltételek hozzá. Mi az egyetemen azért dolgozunk, hogy legyen, de sok minden hiányzik még ehhez, például nincs eleendő felkészült oktató sem. Hiába van egy jó állatvédelmi jogi szabályozás itthon, ha nincs meg annak a betartása és a betartatása, mert az ehhez szükséges személyes és anyagi feltételek sincsenek meg hozzá.

Varsányi Gyula

Fotó: Loráskó Krisztina

▶ könyvről

Wolfpista
VADAK KÖZÖTT SZABADON
Open Books, 176 oldal, 3999 Ft

Balatoni krimi

Ahogy a legkisebb vízfodor is generálhat vihart, a legjelentéktelenebbnek tűnő érzelmi hullám is kiválthat nagy érzelmi kitöréseket, pláne, ha több is összejatszik – mint ahogy *Szlavicsek Judit* második balatoni krimijében nyomon követhetjük ezt a jelenséget. A realiztikus és rideg skandináv krimikre emlékeztető történet helyszíne a csendes, a haragvó, a befogadó, a bosszúálló Balaton.

A szerző első balatoni krimije 2020-ban jelent meg *Légy/ott* címmel, amelynek főszereplője szintén Kardos Júlia, a keszthelyi rendőrség életvédelmi osztályának nyomozója, aki az új krimiben épp túl van élete ügyén. A *Hullámsír* története 2019 szeptemberében kezdődik, a siófoki Ezüstparton lévő üres, sterilen tiszta luxus apartmanban, ahová a kiégéssel diagnosztizált nyomozónő pihenni megy gimnáziumi barátja, Imre Csaba – ekkor már ismert színész – meghívására. A történet egyik szála időről időre visszamegy huszonöt évet a fonyódligeti gyermektáborba, ahol külföldi versenyfellépés előtt pihen és tart edzést karvezetőjével egy vidéki kisváros középiskolás énekkara, amelynek Júlia is tagja volt. Húsz év után egy kórustag találkozót szervez, de ő nem megy el, ám a celeb felkeresi az apartmanban – az egyéjszakás kaland után azonban eltűnik. A rendőrnő reggel a keresésére indul és a férfi meggyalázott holttestére a parti nádasban bukkan rá. Júlia végére akar járni a dolgoknak, pedig ez az ügy nem az övé, hanem egy fiatal rendőrtiszté, aki magabiztosan vág bele a nyomozásba, de lassacskán rá kell jönnie, hogy egyedül nehezen boldogul.

A két rendőrnemzőz mindent megtesz, hogy rájöjjon, ki ölte meg a közismert színészt, de nem sejtik, hogy ez nem lesz elég. Mert a dolgok még csak most kezdődtek el – és aki elkezdte, az nem akar leállni...

Szlavicsek Judit magyar szakon a krimi műfajából írta szakdolgozatát és a jogi pályán elsajátított logikával, rendszerezettséggel alkotja műveit. Tabudöntőgető témákat szép számmal sző a történetbe; van itt nárcizmus, pedofília, bántalmazás, alkoholizmus, drogfüggés, gyógyszerfüggés, erőszak, szexuális irányultságok, sérült gyermeki psziché, örökbefogadás, burn out szindróma, metoo. Mesteri mesésövésében az offline világ mellett egyenrangúan jelen van az online világ, és ez nagyon sokat lendít a nyomázáson, az olvasó figyelme sokszor az okostelefonok csippanásainak ütemére vált. Rendkívül kötött, kemény logikai játék a krimi műfaja, egy egész rend-

szert kell felépítenie az írónak, ő tudja, mikor mi történik, ám az olvasót folyamatosan becsapja. Bár sejtetések és nyomok révén együtt nyomoz az íróval, ahányszor biztosra venné, ki a gyilkos, annyiszor meg is lepődik. Utólag visszafejtve azonban minden a helyére kerül.

Kiderül, ki a tettes, megtudjuk, hogyan manipulált annyi embert, és hogyan mozgatta a háttérben a szálakat. A látszólag sikeres emberről senki meg nem mondta volna, hogy ilyenekre képes...

SzD

Szlavicsek Judit:

HULLÁMSÍR

Libri Kiadó, 352 oldal, 4299 Ft

Keresztes Zsuzsa szekérrajzai

Keresztes Zsuzsa a magyar képzőművészet sokféle értéket felmutató személyisége. Márffy Ödön tanítványaként indult, és munkásságában meghatározó jelentőségű a rajz. Sokoldalú művészként foglalkozott szobrászattal, kerámiával, intarziával, makettel, díszlettervezéssel. Negyedszázada elkezdte készíteni azóta legendássá vált úgynevezett rongyképeit, döntően ragasztással készülő textilkollázsait. Minden művészi kivitelező és alkotómunkájának alapja brilliáns rajztudása.

A művész nő meglepő és talán sehová be nem sorolható kiadványt szerkesztett a szekérről – rajzokkal, történetekkel, az „ötödik kerékkel” kapcsolatos szakvéleményekkel és néhány nyolcvan éves fényképpel. A szekér, a kocsi a magyarság néprajzának becses emléke. Meghatározása szerint igaerővel, fogatokkal vontatott és teherszállításra használt, fából készült, négykerekű jármű. A *szekér* valószínűleg honfoglalás előtti iráni jövevény szó, a *kocsi* belső fejlemény, a Komárom megyei, egykor szekereiről nevezetes *Kocs* község nevéből való. A kocsi a magyar szókincs nemzetközivé vált eleme (angol *coach*, német *Kutsche*, olasz *cocchio*, francia *coche*, spanyol *coche* stb.).

Feltételezték, sőt egyesek máig feltételezik, hogy Kocs településről indult világgá a szekér egy korszerűsített, „ötödik kerékkel” ellátott változata. A kéttengelyes, négykerekű szekér még nehezen irányítható volt. A feltételezett kocsi találmány lényege az első tengely fölé, vízszintesen beépített, újabb forgó szerkezet, az „ötödik kerék” volt, amely lehetővé tette az első tengely elforgatását és így a kocsi irányíthatóságát, kormányozhatóságát. Azonban az, hogy Kocson találták volna fel az „ötödik kereket”, két okból sem igaz. Egyrészt ez a találmány hosszú fejlődési folyamatban alakult ki. Másrészt a 15. században már híres kocsi (Kocsból való) szekér még nem volt, nem lehetett ötödik kerekű jármű, mivel az ötödik kerék megjelenéséről csak a 17. század végéről vannak a legkorábbi adatok.

A kötet egyik szerzője, Feledy Balázs művészeti író így méltatja a művésznőt: „Keresztes Zsuzsa szekérrajzainak körvonalai pontosak, mutatják a felületek határait, de azt is, hogy mi van a vonalakon belül! Tényközlők, mégis emocionálisak, valóságábrázolások, és mégis gondolatilag messze ívelők. Ilyen értelemben is igaz, hogy a tárgyakból műtárgyak lesznek. A *szekér* mint tárgy Keresztes Zsuzsa tollat, ceruzát finoman mozgó keze által műtárggyá válik.”

Galambos Kristóf

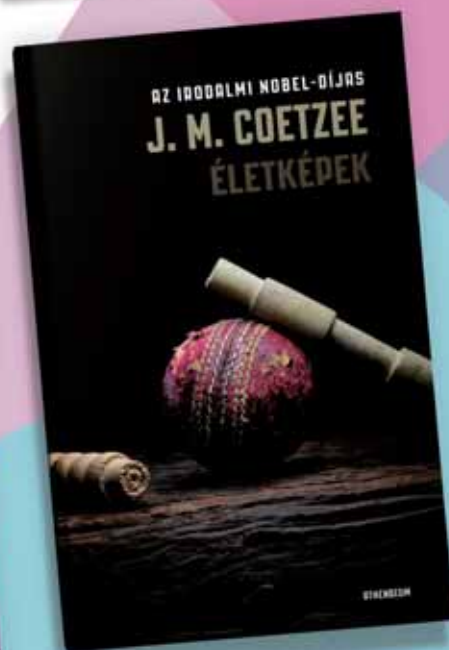
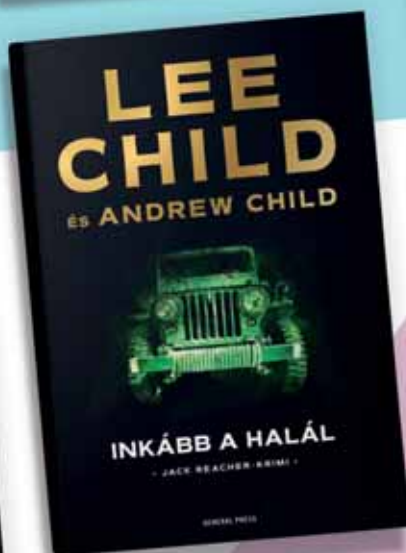
Keresztes Zsuzsa:

IN MEMORIAM KOCSISZEKÉR

Ceruzarajzok, történetek, fényképek

Tinta Könyvkiadó, 53 oldal, 3990 Ft

TERET ADUNK AZ OLVASÁSNAK

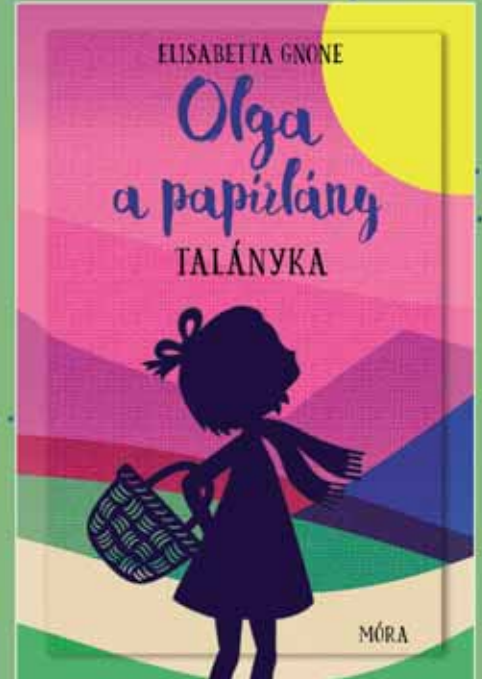

A W.I.T.C.H. és a Fairy Oak megalkotójától egy új, igazán kifinomult világ, mely tapintatos iróniával szembesít minket azzal a törékenységgel és tökéletlenséggel, ami emberivé tesz bennünket.

SZÍVÜNK RAJTA-KÖNYV
AZ ÉV GYEREEKKÖNYVE 2019
FORDÍTÓI KATEGÓRIÁBAN

Bármilyen korú olvasó számára!

Az *Olga, a papírlány* Elisabetta Gnone új könyvsorozata, amely mulatságos, megható és izgalmas jelenetek sokaságán keresztül mutatja be megragadó érzékenységgel a bennünk és kapcsolatainkban rejlő törékenységet, sebezhetőséget és a tökéletlenséget, amelyektől igazán emberivé válunk. A *Varázslatos utazás* az önismeretről, önmagunk elfogadásáról, a másságról mesél. A *Jum, a sötét szerzet* a veszteségek feldolgozásáról és annak nehézségeiről szól, a *Talányka* pedig a felnőtté válást, valamint a felelősségvállalás témáját helyezi a középpontba.

„...azt állítom, hogy emberi fantázia mindezen világok kibontásához kevés – Gnone-nak ehhez ott kell lennie, személyesen kell megtapasztalnia mindent!”
Böszörményi Gyula

Rendeld meg a sorozat kötetait webáruházunkból kiadói kedvezménnyel!

mora.hu